

Ціна 2.50 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XL

ЛИСТОПАД — 1989 — NOVEMBER

№ 477

A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

Адреса «Нових Днів»:

NOWI DNI

P.O.Box 400, Stn „D“
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Second Class Mail Registration Number 1668

International Standard Serial Number

ISSN 0048-1017

Editor-in-Chief: M. Dalney

Business & Advertising manager:
A. Horhota

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$25.00

U.S.A.: \$23.00 US

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ

\$23.00 American or equivalent

Avio — \$50.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

Mr. A. Komar, 62 Cullford Ave.,
Klemzig 5087, S.A. Australia

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чикаго і околиці:

Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповідальністю

Мар'ян Дальний — головний редактор

Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь Гришко,
Дмитро Кислиця, Олексій Коновал.

Тимчасовий Адміністратор і Оголошення — Ада Горгота

У ЦЮМОУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Ганна Черінь — ВИБРАНІ ПОЕЗІЇ (ІІ)	1
Юрій Гаврилюк — КИЇВСЬКІ МОТИВИ	4
Євген Гаран — ІСПИТ ЗДОРОВОГО ГЛУЗДУ (оповідання)	5
Ян Лехонь — ЗУСТРІЧ	6
Олесь Гончар — ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДЛЯ ЗЇЗДУ НРУП	7
Мар'ян Дальний — ІНТЕРВ'Ю З ОЛЕСЕМ БЕРДНИКОМ	9
Олесь Бердник — ЗАПОВІТ	15
Михайло Брайчевський — НЕСТОР ЛІТОПИСЕЦЬ	13
Остап Тарнавський — БОРИС АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ	15
Андрій Качор — 50-ЛІТТЯ УКР. КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ В КАНАДІ	17
Дмитро Чуб — ЇДЕМО ДО АВСТРАЛІЇ	19
Ю. С-вій — «НА ЗАХОДІ (Ї НА СХОДІ) БЕЗ ЗМІН»	24
Петро Одарченко — ТВОРЧІСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА В ОЦІНЦІ СВІТОВОЇ КРИТИКИ	25
Р. Василенко — «ОСТАННІЙ ПОСТРІЛ» І ЙОГО ВІДГОМІН	28
Монті Квінтер — ...КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКІ СПІЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА	30
ххх — ОСЕРЕДОК ДОСЛІДЖЕНЬ ИСТОРІЇ УКРАЇНИ ІМ. ПЕТРА ЯЦІКА	33
К. Шмулик — БРАЗИЛІЙСЬКА ПОЕТесА УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ	33
Е. Ш. — ЛІТОПІС ДІЙ УПА НА ПОДІЛЛІ	34
Ф. Миколаєнко — І ТВАРИНИ ПЛАЧУТЬ В ЧУЖИНІ	36
Г. Ф. Павлович, О. Журавський, Валентина Кравченко, д-р Н. Мисечко Каркоць — ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	39

На першій сторінці обкладинки: учасниці вокальної групи народного ансамблю «ВЕСНЯНКА» зі Львова — Ілона Шипель, Оксана Гунько, Ірина Вус і Галина Корзан.

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.	● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції.	● Незамовлених матеріалів редакція не повертає.	● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

З АНТОЛОГІЇ «НОВИХ ДНІВ»

Ганна ЧЕРІНЬ

ВИБРАНИ ПОЕЗІЇ (II)

Із книжки «Травневі мрії» (1970)

МАНДРИ

Я одна чекаю на пероні,
Мовчазна, задумана, як ніч,
Поїзди, як вогнегриві коні,
Мчать кудись, на чийсь далекий клич.

Та мене впізнавши по хустинці,
По напрузі струн (а в них пісні!),
Спиниться і на моїй зупинці
Поїзд, що призначений мені.

І половину я в шаленім русі,
Серце піде в ритм швидких коліс...
Прозирають в синій завірюсі
Зорі, як актори з-за куліс...

Я живу, щоб щастя не проспати,
Не сидіть, на місці не стояти,
А змагатись, іхати, іти
До мети,

чи навіть без мети...

Що ж, колись я ждатиму даремно:
Не спинятимуться більше поїзди,
Не чекатиме вже більш ніхто на мене,
Та й не буде іхати куди...

ДО 175-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Неділя, 10-го грудня ц.р., Концертова зали
Королівської Музичної Консерваторії в Торонто
(вул. 273 Блур Захід, год. 7:30 вечора)

концерт співака

ЙОСИПА ГОШУЛЯКА

партія фортепіано — Тетяна ТКАЧЕНКО
У програмі музичні твори
на вірші Тараса Шевченка.

Вступ Вільний

В мандри я тоді зберусь незвичні
І куплю в один кінець квиток...
Літаком злечу в блакитну вічність,
Долечу до сонця й до зірок —

I лишуся там.

Та поки не пора ще...

Кажуть всі, що на землі найкраще!

Серце, мій годинник, ходить вірно,
Мандрувати є іще куди,
І стають на станції покірно
Нетерплячі, дики поїзди.

(15 лютого 1969, в поїзді до Вінніпегу).

**

Як у вірші часом щастя бризне,
Вріже лезом солодко і грізно,
Як слова, ласково-оксамитні,
Крешуть іскри (що не всім помітні)
І словами спалах поцілунку
Обпече, як повна чарка трунку,

Я листи отримую здалека, —
В них і смуток, і туман, і спека...
Згадують мені романи давні,
Може дійсні, а частіш — уявні...
Пише той, що вже й не пригадаю:
«Не тривож мене, бо я страждаю»...
Пише інший: «Як я вдячний, мила!
Я й не знов, що ти мене любила...»
Часом я і в сивого дідуся
В серці десь на самім дні знайдуся...

Запити при зустрічах і в пошті...
Я скажу: «Що ж, думайте, що хочте!
Бо для кого вірш, я добре знаю,
Та ні в кого мрій не відбираю».

**

Бувають мрії різні, як життя:
Ті для змагання, ті — для забуття...
Бувають і звичайні, і химерні,
Бувають старомодні і модерні.

Голодні, кажуть мріють про картоплю
(Про м'ясо мріють тільки під час свят),
І можна мріяти, наприклад, про коноплі:
П'янкий, психеделічний аромат!

Буває, що тримає міцно мрія
І серце, й розум, поки грає молодь,
Аж поки плід із квітків не дозріє
Й побачиш, що не вишня то, а жолудь.

Але чого ж, і жолуді корисні:
Підсмажені змели — і каву пий...
А як напої не смакують прісні,
То вирости собі дубок міцний...

Помрійте, як така найде хвилинка,
Коли для мрій і всесвіт не межа:
Яка була б чудова ваша жінка,
Коли б вона не ваша,

а чужа!

1969

Із книжки «Небесні вірші» (1973) ПРО ЩО МРІЮТЬ В НЕБІ

Про що мріють люди на небі,
Пливучи по храмах рожевих?
Не знаєте справді невже ви,
Що напрям мрій при потребі
Людина змінити хоче

— і може —

Як курс літака пілот?
В небі про небо мріять негоже;
Тому з карколомних висот
Нас притягає грізна плянета,
Бо в тілі нашому гріх...
І прагне людина в солодкі тенета
Земних насолод і втіх.

ПОЗА МЕЖІ МОЖЛИВОСТИ

Знову віршами міряю
Радість,
і сум,
і гнів.

Сила уяви наснажує вірою
Ритми робочих днів.
Ну, скажіть мені,
що за користь

Краєть на вірші серце своє?
Свіжість думки,
ранку бадьюрість

Творчість мені дає!
Нам призначає всесвітня катедра
Ступені й міру важливості.

Хочу я жити повно і щедро,
Аж поза межі можливости!

Круглий світ —
для нас однобокий:

Глянути потойбіч нам не змога.
Тільки в небі знаходжу я спокій
Для неспокою моого.

Уривок з поеми «Добро і зло».

Навіть Бог,

у свої людські дні,
Не позбувся в серці вогню:
«ПОМСТА НАЛЕЖИТЬ МЕНІ —
І Я Й ВЧИНЮ!»

Кажуть: навіщо вбивати людину,
Що вбила?

Можна умовить її, як дитину,
Щоб більше цього не робила,
Минуле її дослідити,
Вивести консеквенції...

Мають право і троглодити
На свої ритуали й конвенції!

Може

загарбника можна вблагати,
Щоб землю віддав чужу,
Щоб вийшов з нашої хати
Й не переходив межу?

Хто чув, щоб коли в історії
Траплялись такі фантасмагорії?

Як можна дати

рівні права
Для бур'янів

і для життя?

Жито заість
дика трава.
Мов пошесть несамовита!

Рівність гноблених

і деріїв
Означає повічну неволю,
Означає терор пиріїв
По пшеничному полю.

І коли пирієве коріння
Обплутає кволе збіжжя,
Виростає нове покоління,
Що, не знаючи мук сумління,
Вправно вивчить собаче служіння
Й піде ворогові на піdnіжжя.

Чи можуть бути більші дурниці,
Ніж «рівноправ'я» полови й пшениці,
Мракобіса рівність з культурним,
Рівний статус ученого з дурнем,
Хвороби й ліків однакі права?!

Лінії рівній

не рівна

крива!

Стільки нас било сибірських зим,
Що досі пора вже піznати:

Як дати волю лихим,
Добрі підуть в каземати.

Добро —
не тільки дзвін джерела,
Добро —

Це знищення зла.

Будь першим,
Будь хоч останнім
В цім одчайдушнім змаганні!

Не нити!

Не гнити!

Не животіти —

А жити!

Жити!

Жити!

Жити —

і людям належне робити:

Ніяким — ніщо.

Добром — добро.

Злим — зло!

25 червня — 4 липня 1972.

З віршованого роману «Слова»

**

Федір Петрович,

колишній підпільник,

Випростав спину в Сибірі

й скинув нарешті маску:

— Хоч у Сибірі я не невільник —

Тут я не дбаю про панську ласку!

Я не скривдив нікого,

Нікого не вбив,

Я тільки любив Україну:

Любив солов'їв,

любив голубів,

І любить їх повік не покину.

Я вже пройшов всі тортури,
Не заломився,

нікого не видав, —

Поборовши тюремні мури

Променем сонячних видів.

Бережуть божище у ніші

Важкі ланцюги закону,

Ta вільне слово — міцніше!

Від криці, граніту й бетону!

Не пропаду вже ніде я,

Битий поміж небитими.

Поки не вмре ідея,

Нація наша житиме!

Почувся між «совами» свист:

— Що ви сказали?

НАЦІЯ?!

А ви, часом, того,

не фашист,

Зв'язаний з німцем співпрацею?

— От же мозки прополоскані!

Нація й наці —

зовсім не тотожні.

Смикали нас

безборонною плоскінню,

М'яли й мочили,

щоб тіпати можна...

Ми, українці,

є нація!

Нація!

Тільки над нами

нависла руйнація

За те, що не знаємо, хто ми і що ми,

За те, що нас стелять, замість соломи!..

Ми Україну так привчились уявляти:

Розлогі верби, стріха і граблі,

І соняшник веселий коло хати,

Криниченька кленова й журавлі...

Це гарно, як дивитися униз.

А часом варто глянути й угору:

Як виглядає мирний цей ескіз?

Із хмарочосами стрімкими поруч?

Кому рідніший очерет від сталі,

Той згідний, щоб лишились ми відсталі.

**

«Спочатку було Слово»...

Сказано у Письмі.

Спочатку було Слово! —

Скажемо так і ми.

Слово-початок —

життя джерело,

Тільки пили б з нього місто й село!

Щоб слово,

не борщ,

не вареники,

I щоб не кухарі, а письменники,

Щоб слово в пошані було!

Bo вкрадуть і борщ нам, і гапти,

I писанки наші, й гопак,

A слів і пісень —

не потрапити,

Nі кому не вкрасти. Ніяк!

Mожуть бідними стати багаті,

Mожуть верхні осісти на дно.

Ti, що жили в розкішній палаті,

Mожуть втратити все майно.

Hайтриваліший скарб —

слова,

Vсе інше у нас — тимчасово.

I поки не скорене слово,

Nадія на волю жива.

Na вас вся надія, лицарі слова,

Ti, що працюють без нагород.

Pишіть,

говоріть,

щоб не згинула мова,

Щоб не пропав український народ.

Слова,

слови,

слови...

Чи в світі знайдеться жива

Людина, щоб їла і спала,

A слів і не чула, й не знала?!

Zдається, таке неможливе.

I все ж —

із Сибіру слова

Розпуки, відчаю, благання,
Ридань безперервна злива,
Слова, як надія остання —
І стогін, що ніч розрива —
У вуха байдужі, глухі
Влучають і марно конають...

Слова,
слова,
слова...

Скривавлені, страдні слова!
Де ті приймачі, щоб у світ
Провадили ваш заповіт?
Де ті, з мікрофоном у серці,
Що виступлять проти інерції?

Країну чужу не потрібно ганьбити —
Чим винна вона?
Ніхто не навчить Батьківщину любити
Краще, як чужина...

I прийдуть часи для нових поколінь,
Місних, витривалих людей,
Що їх у тенетах не стримає лінь,
Не паралізує ідей.

Слово іде пліч-о-пліч з добою,
Через закони й декрети;
Будять людей,

закликають до бою

В нас не політики,
а поети.

Кувати належиться
слів арсенал,
Щоб так, як норвежці,
Ми йшли на аврал.

Струхла загата стара.
Гряде водоспад з вершин.
На обрії грізна пора
Страшних і щасливих змін.
Зірветься ракета з пера,
І слово породить чин.

Слова,
слови,
слови!

З одного народиться два,
А з них —
безліч ритмів і рим,
Близкавка.

Грім.

З всієї безодні слів,
Що мови складає спів,
Я вибираю одне
Єдине,
Слово горде, орлине,
Що з серця до серця лине,
Співуче,
Квітуче,
Болюче...
Найкраще із слів —
УКРАЇНА.

Юрій ГАВРИЛЮК
КІЇВСЬКІ МОТИВИ

Ти стала Матір'ю мільйонам
А живописці в паспортах своїх
Твою ікону малювали
Хотівши перейти кордон
У надреальність
А зараз ти у нас бездомна
Собор Твого Успення
Серед Лаври
Звалений в руїну

(1988)

**

Київ — Лаврські печери
Як Вам поклонитись
Преподобні Отці
Як з Вами поговорити
Насамоті
Коли тут вступ
За квітком
Екскурсія йде все вперед
Але спогаду не стерти
Коли навіяній надхненням

(1988)

**

Склонилася Софія
Сучасність гнітить
Мовчить дзвін століть
І мовчить совість
А пам'ять що храм це
Не музеїна споруда?
Тож дивно іконі
В галерійному залі
В подоріж сланій
На славу чужим

Історія порівну засудить
Суд сучасний
Лиші неживих

(1989)

**

Широкі сходи ведуть під статую
Який це гарний же краєвид
Площа широка і рівний камінь
Яка ж вигода це для сліпих

(1989)

**

Архівне сховище
Папір
Горіли дні
Заснули на віки
Чекаючи дбайливої руки
Чекаючи очей

ІСПИТ ЗДОРОВОГО ГЛУЗДУ

(Оповідання)

Українець Панас (ми замінили його ім'я), вистраждавши совєтське і німецьке лихоліття, прибув нарешті в демократичну Австралію. Свій перерізд він порівнював до втечі синів Ізраїля з єгипетської неволі, і щоранку дякував Господу Богові нашому, тим, що співав Давидові псалми.

Його голос мав вібрацію ерихонської труби, від чого колись валилися мури. А в Австралії, в перевідховному таборі Батгурст від того співу прокидалися службовці. Звуки зганяли солодкий сон з їхніх ясних очей і кидали цих добрих людей в невимовну люті.

— Вижени ти цього артиста з табору — вимагали вони в директора.

Жаль було босові втрачати цінного городника але він бачив, що службовці мають рацію. Демократія — це такий устрій, при якому ти можеш робити все, що хочеш, аби тільки не чинив шкоди іншим.

Панаса влаштували на сусідню ферму.

Її власник, уроджений бушман, володів численними отарами овець, залюбки приборкував брембі (диких коней), голими руками ловив отруйливих гадюк, а от Панасові співи стали перед ним як сліпа стіна. Як тут поводитися? Що робити? В Австралії є свобода совісти, і спів нового робітника, видно, складає частину його ритуалу. Фермер не збирався переконувати Панаса, що його віра погана. Але отою потрісканий і розладнаний голос викликав розпучливе виття навіть у старого пса Блекі.

Вже наступного тижня господар привіз робітника назад, на Біржу праці. Тільки там він відкоркував свої вуха, вийнявши звідти кульки вати.

Панас не міг вкорінитися на одному місці. Доля,

як каламутна повінь, потужною течією несла його далі й далі. Все на захід.

Тому й не дивно, що одного ранку псалми залунали в самісінському центрі континенту, в місті Аліс Спрінгс, яке зеленою оазою розляглося по орошений долині, оточене горбами і сухими пустелями.

Тут дні гарячі, континентальні як в Україні, а ночі холодні, з величими, ясними зірками в небі. Панасові сподобалося місто. Але Панас не сподобався містові. Крім Давидових псалмів були в цього дебелого чоловіка ще й інші хиби: він не єв м'яса, не пив пива, не торкався грошей і дівчат ...

— І навіщо уряд привозить нам таких імігрантів? — стогнали жилаві й засмаглі патріоти, — О, Кво, вадіс, Австраліє?*

Новоприбулого спостерігали, зважували на око, і скоро прийшли до висновку, що він ненормальний. Що в нього не хватає клепки. Що йому було б краще в Аделаїді, у спеціальній установі, під професійним лікарським наглядом, і в присутності м'язистих медсестер чоловічої статі.

Ще два-три сеанси непереборних псалмів, і місцеві жителі мали досить. Хтось оформив для Панаса папери. Хтось інший привів його на станцію. Якийсь банкіатій відрекомендувався як його супроводжувач.

Поїзд звався Афганським експресом. Їде собі та-кий експрес по пустелі і вистукує колесами, наче вони квадратні. Кондуктор розносить пиво. Пасажири п'ють, і викидають порожні пляшки через вікно.

Супроводжувач, наклюкавшись, заснув.

А наш пасажир уже докумекався, куди його везуть. На той час він трохи освоїв англійську мову. Вийшов на платформу і зіскочив. Як колись, у згвалтованій Україні, скакав, рятуючись від голоду.

Ось супроводжувач спохватився, а пацієнта не видно! Кинувся по вагонах. Нема! Це він пропаде в пустелі без води! Тільки й зостануться ребра та шкіра!

В цих краях ти завжди знайдеш співчуття серед місцевого населення, якщо загубишся в пустелі. Пекельна загроза дегідрації висить над головою кожного. Панас тепер не сходив нікому з думки.

«Може бідолаха і не був божевільним!» — казали люди. То правда, що він хвалив Бога по-своєму. А хто хвалить не по-своєму? В ізольованих замінках Австралії часто натрапляєш на «шукачів Бога». Завжтіші серед них звуться «Байбл бешерз».** І цих диваків не відсилається в Аделаїду. Найбільше дратував людей отою поспіх в випадку новичка Панаса. В гарячому кліматі поспіх нічого доброго не приносить. Тільки шкодить.

Місто вислато загін добровольців з тубільним слідопитом на розшуки.

Цілий тиждень шукали. І вже втратили всяку надію знайти втікача в живих. Коли це слухають, а заза горбів лунає бадьюрій спів Давидових псалмів...

Гортай картки
Пріснопомінальні стали оці дні
Які могли безпам'ятно згоріти
(1989)

З МОГИЛИ В. ІВАСЮКА

Цвинтар
Це не мавзолеї
Не білій мармур
Не червоний граніт
На простій могилі
Пшенична ось стеблина
Зерном майбутнє сповіщає
Пам'ятою цвіте
(1989)

Це тоді всю Центральну Австралію облетіла радиця вістка. Знайшли!

Ніхто не називав більше Панаса дурним. Якщо чоловік вижив вих зекельних умовах, то він не дурний! Він склав іспит здорового глузду.

Місцевому лікареві прийшла в голову думка. Він, вистукуючи і вислухуючи врятованого, попросив його не будити людей співом.

— Ваш голос не такий гарний як він сильний, — сказав тактовно.

Панас зрозумів. Відтоді втихи Давидові псалми. А зранку, коли сонце запалить краєчок східного неба, чоловік було стане десь на підвищенні і мовчки, зачудованими очима спостерігає Божу красу.

Сьогодні демократія шириться в Україні. Надходить велики зміни.

Бюрократи вимагають ввічливості, пошани до себе. Видно, що зголодніли за цими речами. Ale пошана даром не дається. Ввічливість — так, дається, а пошану треба заслужити. Зарабити. Як це показав Панас, треба скласти іспит.

* **Кво вадіс?** — Куди йдеш (лат.) Урочистість цього виразу підкреслюється його давністю, як це буває також з латинськими прислів'ями.

** **Байбл бешер** — людина, яка надмірно вживав Біблію для підсилення своїх тверджень (Байбл — Біблія, беш — гатити, бити).

Ян ЛЕХОНЬ

ЗУСТРИЧ

Ніч самотня, безсонна і ген у вселенній
наче місяця промінь розплутав сновиддя...
Сам не знаю, як зараз я проснувся в Равенні
і зустрів там омріяне здавна привиддя.

Крізь відкрите вікно хтось грав тихо на флейті,
Ніжний вітер ніс запах штучного сп'яніння —
мов в букет, у цей запах і муhiку вплетен,
я прийшов під небес маестрату склепіння.

„Тих, хто мріє, почують! То ж ідіть з мольбою!“ —
я, примкнувши повіки, почув з високості.
Та й ріка якось дивно шуміла під мною.
І потому я Данте побачив на мості.

„Ах це ти, мій маestro! Чом зблід на обличчі?
Чом такий незвичайний неспокій у тебе?
Я приходжу поради просити в потребі:
я зблудив, тож відкрий мені всі таємниці.“

Чи це він, чи це місяць ніс пошепт водою,
як упав я, закривши голову рукою;
«Нема неба, нема землі, і пекла немає,
є тільки Beatrіche. I ось її немає...

З польської мови переклав
Остап Тарнавський

НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

НАРОДНИЙ РУХ УКРАЇНИ

Наши читачі вже знають з газет, що 8-10 вересня 1989 р. відбувся в Палаці культури Київського політехнічного інституту величавий Установчий з'їзд Народного Руху України за перебудову з участю 1200 делегатів. З'їзд прийняв програму НРУ, звернення до народу України й обрав керівні органи на чолі з відомим письменником Іваном Драчем.

Для заощадження місця, «Нові Дні» не друкуватимуть репортажів ані коментарів про З'їзд, але друкуватимуть важливіші, історичного значення доповіді, починаючи Вітальним словом патріярха сучасної української літератури Олеся Гончара. Цим разом правопису оригіналів не міняємо — Ред.

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Наши спільні друзі, ініціатори Руху, виявили мені честь, запропонувавши сказати слово на відкриття з'їзду. Слово мое — це слово пошани, прязній привіт до вас, учасників Першого всеукраїнського установчого з'їзду Народного руху України за перебудову, за докорінне оновлення життя.

Щось важить уже навіть те, що зібралися ви вдома, що не довелося вам шукати притулку в сусідів, скажімо, десь у Молдавії, або подаватись у Литву, як довелося це нашим білоруським сябрам, котрі змушені були проводити свій з'їзд у Вільнюсі, бо на рідній білоруській землі для її синів і дочек не знайшлося місця. Українському Рухові, виходить, поталанило більше, адже, незважаючи на недавні шквали телевізійних та газетних атак, делегатам з'їзду стало можливим зібратися все ж у себе в Києві, і за це спільно подякуймо колективу Політехнічного та його ректорові Петру Михайловичу Тланчуку.

Тут, гадаю, зібралися не ті, кого привели сюди амбіції та якісь «неблагородні цілі», не ті, кому нібито сняться бюрократичні просиджені крісла (як це деколи чуємо в чиновницьких коментарях), з трибуни з'їзду, сподіваємось, до народу промовлятиме сама безкорислива правда життя, пекучі його проблеми, високі почуття громадянської відповідальності, розуміння обов'язку, справжнє вболівання за долю перебудови, за наше спільне майбутнє.

Тільки традиційна схильність до ярликування здатна й сьогодні так безапеляційно, самовпевнено, в дусі дрімучо-застійницьких часів осуджувати будь-який вияв живої, недогматичної думки, зображені зростаючу громадянську активність людності республіки як щось підозріле, а патріотичну, цілком природну діяльність на захист зневаженої рідної мови й культури, на підтримку національного відродження народу витлумачувати як діяльність неодмінно спрямовану проти когось, ну, знаємо ж, передусім проти людей інших національностей. Старі пісні! Умільців сіяти підозри, культу-

вувати ненависть, нацьковувати одних на інших у нас ніколи не брачувало, *divide et impera* — відоме ще з римських часів, але не такі ми наївні, щоб і в наш цивілізований вік не навчитись читати підтексті, щоб і далі вищукувати образ ворога там, де його нема, де натомість постають перед нами гуманістичні, такі ясномовні, самим життям надиктовані істини: взаємодовіря, взаємопідтримка, братерська вселюдська єдність перед лицем майбутнього.

Наука терпимості допомогла відчутно зменшити міжнародну ядерну напругу, досягти діялогу між Сходом і Заходом, то невже ж ми в себе не порозуміємося, не знайдемо конструктивних шляхів, щоби бодай наблизитись до розв'язання своїх внутрішніх проблем?

Загостренням ситуації нічого не досягти і це мають злагодити не лише молоді гарячі голови, а й со-лідні володарі кабінетів, яким би слід частіше запи-тuvati себе: чому в нас так багато покривджених? Ось, скажімо, з новин найсвіжіших. Це добре, що шановні наші керівники останнім часом вдарились у культуру, приміром, на Дні літератури й мистец-тва до Казахстану офіційні керманичі виришають у таких кількостях, що за ними й артистів не видно, хотілось би тільки, щоб ці керманичі і в себе вдома були уважніші до потреб культури, толерантніші до творчої інтелігенції, не підбурювали проти неї людей непоінформованих, бо чого варте хоча б оце безпрецедентне цькування народних депутатів, які без дозволу тих, хто на Україні монопольно во-лодіє пресою, посміли висловити у московському виданні свої «нестандартні» думки про характер наступних виборів у республіці. З якою категоричні-стю, як безапеляційно відома вам виборна особа відчутиє в газеті всіх, хто з нею не згоден, хто сміє пропонувати альтернативний виборчий проект, не схвалюючи офіційного, що його потім на київ-ськім багатотисячнім мітингу буде названо «тро-янським конем застою»...

Відомо, що в партії є здорові, конструктивні си-ли, які й стали ініціаторами Перебудови, але не бракує в ній і спринтерів кар'єризму, чемпіонів по-казухи, зокрема й таких, котрі, зовні визнаючи перебудовні гасла, насправді віддають перевагу дню вчорашиому, науці брежневській, де, згадай-мо, основними предметами були: підступність, ци-нізм і демагогія, що в своїй безсовісності не мала меж. Стиль застійництва живучий, він досить агрес-сивний, і хіба часом не він найчастіше спричинює ті напруги, які раз у раз виникають у різних су-спільніх середовищах?

Формуючись у винятково складних умовах, Рух має бути максимально вимогливим до себе, вдумливо виважувати кожне слово і кожен крок, доро-жити єдністю — тоді ніякі інсинуації йому не страшні.

З-поміж багатьох проблем — національних, соці-яльних, економічних, — мабуть, чи не найпеку-чіша нині є проблема відвернення екологічної ка-тастрофи. Бути чи не бути? — ось про що йдеться. Зустрічати третє тисячоліття народові нашому су-

КРЕДИТОВА СПІЛКА «БУДУЧНІСТЬ»

ДЛЯ ВАШОЇ ВИГОДИ ТА ПОСЛУГ

- дарові обслуги за електрику, газ і телефон
- едукаційні та пенсійні конта
- термінові депозити
- реєстраційні пенсійні пляни
- моргеджові позики
- особисті позики
- позики на авта
- лінія кредиту
- вогнетривалі скриньки
- грошові перекази
- подорожні чеки

і багато більше!

140 BATHURST STREET, TORONTO, 363-1326
2253 BLOOR STREET WEST, TORONTO, 763-6883
4196 DIXIE ROAD, MISSISSAUGA, 238-1273

Звертайтесь до нас завжди з повним довір'ям.

ARKA LTD

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панама, образи, вишивані блузки, кераміка, платівки та касетки, друкарські машинки, обручки й заручинові перстені, різдвяні та великані прибори, великий вибір дарунків.

575 Queen St. West, Toronto, Ont.
Tel.: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ

TRYPILLIA ARTS

Великий вибір рамок для картин
і дипломів

Також QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS
і доброкісні фото для паспортів
та інших документів.

2285 Bloor Street W. Tel. 766-0113
Toronto, Ontario M6S 1P1

дилося під знаком Чорнобиля. Бюрократична централізація, відомча сваволя, технічна непідготовленість, дегуманізація науки, відсутність гласності, відсутність реального суверенітету республіки — хіба не цим найперше пояснюється Чорнобиль?

А ті нові потенційні Чорнобилі, всі оті АЕС — Ровенська, Хмельницька, Новоукраїнська та інші, що їх по-крутійськи, потайки замишляють розширювати до безпам'яті, — хто скаже, чим вони можуть обернутися для цілих регіонів?

Україна експортує колосальну кількість електроенергії, а нам кажуть: треба продавати ще більше, треба валюти, треба ставити нові й нові реактори. Доки ж Україна, сама знемагаючи в дефіцитах, буде електричним донором для зарубіжжя?

Депутатські запити поки що нічого не прояснили. Білорусія прийняла на Верховній Раді республіки величезну програму допомоги потерпілим, а до нас приїздять зі своїми термосами та бутербродами високі вітальники, титуловані світила і, опустивши очі в землю, щось там тлумачать непевне, суперечливе про нові допустимі норми берів, розказують десь у Народичах свої казочки враженим цезієм дітям та нелікованим, кинутим напризволяще старим.

Відомства нікого не бояться. Не страшить їх і та грізна сталева вал'кірія, що замахнулась на когось мечем із своєї Відьминої гори. Хоча, здається, скорше личило б її зі своїм бутафорним мечем стояти не біля Дніпра, а десь у прип'ятській зоні, поряд із саркофагом, і, подібно до загадкового сфінкса, що тисячі літ стереже піраміди серед гарячих єгипетських пустель, стерегти б і її серед атомної мертвизни, серед радіоактивної пустелі скоене зло, стерегти той страхітливий саркофаг, що став промовистим гербом чиновницької епохи, епохи великого скудоумія, несмаку, марнотратства і непрощенних знущань з природи і людей.

Іноді здається, що довготриваля виснажлива боротьба з відомствами уже не залишає нам шансу, що всі наші можливості вичерпано. Просили, благали, тисячі петицій пішли до центру — і що? До наших волань глухі. То що ж зостається? Змиритись? Віддати АЕС і всю Україну з її Дніпром, з містами й селами, національними святынями, з життям живих і ненароджених? Чи, може, вдатися до іншого, вирішального способу, до якого при потребі вдаються цивілізовані народи, — я маю на увазі народний, всенародний референдум, який спітав би 50-мільйонну людність республіки, що вона думає про подальшу долю Чорнобиля і про всі ці нав'язувані нам, розташовані в густонаселених пунктах АЕС, що їх потайки збираються розширювати, нарощувати. Оскільки відомствам почувають і в центрі і в керівництві республіки, оскільки ніхто їх не береться отямини, то, може, якраз таке всенародне опитування, проведене, скажімо, за участю Руху, асоціації «Зелений світ» та інших громадських організацій республіки, могло б виявити справжню волю народу, всіх, хто живе і трудиться на цій землі.

Думається, що й новообраний український соціалістичний Парламент мав би забезпечити собі право накладати вето, коли виникає доконечна потреба, захистити від руйнівників людину і її довколишнє середовище.

Товариши! Ми різні, ми не однакові, але мета наша спільна — побудова правової держави, федерації оновленої, Союзу такого, звідки справді нікому не хотілось би вийти. Тільки спільними зусиллями можемо звершити перебудову країни, зусиллями людей різних поглядів, думок, темпераментів, залучивши до сконсолідованих дій усіх, здатних до чесної співпраці, партійних і безпартійних, людей різних національностей і віроісповідань, усіх, хто відчув себе господарями країни і прагне її вдосконалювати. Адже держава правова тим відрізняється від держави тоталітарної, режимної, що вона має усунути будь-які дискримінації, значно поглибити нашу демократію, правова — це та, де не буде корупції, злочинності, де спеціостоломи за одну лиш безневинну репліку не ламатимуть людям ребра, держава правова — це та, де ніхто не разглядатиме республіку як свою вотчину, де пануватимуть не просто закони, а закони справді демократичні, де нині існуюча напівгласність стане гласністю повною, де стане-таки реальністю народовладдя, де найвищий, спільно вироблений народами Союзний договір стане надійним гарантом справжнього суверенітету республік і прав кожної людської особистості. Певне, тільки правовій державі буде під силу приборкати супергігантов, надмогутність тих збюрократизованих відомчих структур, чиє верхоглядне планування розорило країну, хто господарювати не вміє інакше, як по-хижакському, знищуючи природу, завдаючи найтяжчих, може, й генетичних ушкоджень багатьом націям та народностям країни. Україна з найбільш потерпілих.

Декому ситуація, мабуть, і уявляється так, що Україна має народжувати мутантів. Ні! Земля пісень, земля нашого болю, нашої любові, нашої духовності, земля найродючіших у світі чорноземів і ще недавно чистих, блакитних, сонцесяйних рік, земля Шевченка й Гоголя, вона не для мутантів, не для восьминогих нещасних лошат, вона має народжувати для світу повноцінних здорових людей — обдарованих трударів, мислителів і поетів! Якщо після всього, що Україна зазнала, якщо після поколінь розстріляних, депортованих, замучених по тюрмах та концтаборах, народ ішо зберіг себе, якщо наш дух не занепав і воля до життя не зникла, якщо сьогодні на зміну тим, що були, стають до дії, до праці нові покоління роботячих, безстрашних, здатних піднести до найвищої єдності душ, то віриться: такому народові жити!

Вітаю всіх вас, хай вам щастить!

Олесь Гончар

ЗРОВІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ
ПОСЛУГУ СВОЇМ РІДНИМ ТА ПРИ-
ЯТЕЛЯМ, ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НІХ
ЯК ПОДАРУНОК ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!

НАШЕ ІНТЕРВ'Ю З ОЛЕСЕМ БЕРДНИКОМ

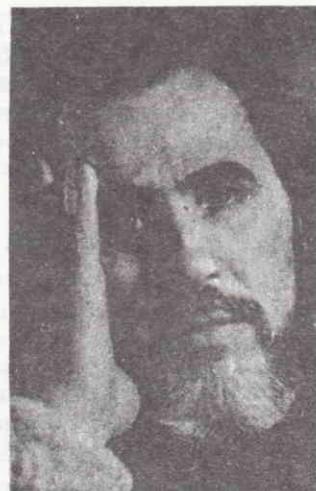
У вересні-жовтні ц.р. Канаду вперше відвідав відомий український письменник, філософ і футуролог — автор багатьох фантастичних та інших творів, співтворець ноосфери — Олесь Бердник. Після двох своїх надзвичайно цікавих велелюдних виступів у Торонто, Олесь Павлович радо погодився дати відповідь редакторові «Нових Днів» на декілька актуальніших питань.

Його думки напевно зацікавлять усіх наших читачів.

ПИТАННЯ: Олесю Павловичу! В часи т. зв. «застою» в СРСР Вас двічі арештували і судили за Ваші погляди і переконання. В роках 1977-79, після арешту першого голови Української Гельсінської Групи Миколи Руденка, Ви навіть очолили цю нашу групу борців за права людини і народів у Радянському Союзі. Українську діяспору особливо цікавить питання, чи нині Ви рахуетесь членом Української Гельсінської Спілки і чи схвалюєте діяльність її нинішнього керівництва? Що на цю тему можете сказати нашим читачам?

ВІДПОВІДЬ: «Українська група сприяння виконанню Гельсінських угод» (так на початку називалося наше громадське об'єднання) — утвір випадковий. Безумовно, потреба духовного опору всевладдю безвідповідальної брежневщини наростала в народі, в глибинних верствах мислячої інтелігенції. Проте пошук організаційних форм був непростою справою. Йшлося про те, щоб діяти легально, але й результативно, рішуче. В розмовах з Миколою Руденком я обстоював пріоритет індивідуальних дій та виступів у «самвидаві» чи в закордонних джерелах інформації. Чому? Та дуже просто. Виступаючи індивідуально, людина бере всю відповідальність на себе, не наражаючи на небезпеку інших людей. Окрім того, оберігається монолітність думки й вияву. Бо коли ціла група підписує документ, написаний одним автором, завжди наявне в якісь мірі насильство. Проте стихія подій штовхнула нас саме на шлях створення групи, подібної до тої, що вже існувала у Москві (лише з суто українським ухилом). Скажу цілком відверто, що мені не подобався такий розвиток подій — починаючи від того, що ми залежали від випадкових людей у посольствах чи газетах західних держав, і кінчаючи тим, що рідну справу національного духовного пробудження пов'язували з цілком політичною подією — нарадою європейських держав у Гельсінкі. Якоюсь мірою ми прийняли правила чужої гри, хотіли грati «в піддавки» з брехливою, корумпованою клікою Брежнєва-Суслова. Ясна річ, що тиранія ані на йоту не мислила про демократизацію внутрішнього життя в СРСР, а тим більше — про справедливу національну політику щодо України. Ми це знали, але робили вигляд, ніби правителі з Москви теж мають дотримуватися параграфів угод, що їх вони підписали. Політична наївність не могла не обернутися катастрофою. І все таки, попри все сказане, колесо опору закрутилося, роблячи свою справу донині.

У нас відсутні абсолютні критерії, щоб оцінити ті чи інші зусилля ентузіастів до визволення національ-

Олесь Бердник

ного духу з віковічних темниць чужих і своїх тиранів. Лише історичні плоди, результати дадуть свідчення про щирість тих чи інших діячів. Проте, я гадаю, що об'єднання національної консолідації незабаром позбавляться від чужомовних вивісок («Гельсінкі», «Мадрид» тощо), щоб спертися повністю на притаманний лише Матері-Україні дух цілковитої суверенності. Хай всі грядущі дії українців Землі стануть вільними від чужинецького ідеологічного шмаття, яким би барвистим воно не здавалося.

Я знайомий з теоретичним кредо Левка Лук'яненка, нинішнього лідера Гельсінської спілки. Його погляди здаються мені високогуманними, виваженими, глибокими і щирими. В динаміці Народного Руху України вони мають велике значення.

П: В 1972 році Вас виключили з членів Спілки Письменників України й одночасно, за тодішнім радянським звичаєм, заборонили і виключили з обігу всі Ваші книжки та інші писання. Тепер, коли Вас поновили в членстві Спілки Письменників, цікаво, чи «реабілітували» й всі Ваші твори, згадати б бодай такі, як «Чаша Амріти», «Покривало Ізіди», «Зоряний корсар», «Всемогутні дурні» і «Сини Світовиді»? Цебто, чи можна їх дістти якщо не в книгарнях, то бодай у бібліотеках, чи перевидають ті з них, що вичерпались?

В.: Давні видання книг, про які Ви згадали, в бібліотеках загального користування були знищені відповідно до постанови Головліту СРСР в 1973 році. Лишилися тільки примірники в Науковій бібліотеці Києва та ще на руках у приватних книгозбірнях. У 1987 році постановою того ж Головліту «табу» з моїх книг знято. Перевидано вже «Хто ти?», «Покривало Ізіди», «Вогняний вершник», «Зоряний корсар», «Чаша Амріти», «Дике поле». Готується двохтомник творів, написаних раніше, що були вилучені з обігу в бібліотеках.

П.: Колись Ви стверджували, що книжка «Самотнє Сонце» «...буде найкращою Вашою книгою». Чи спромоглись Ви написати і видати її? Та її узагалі, над якими творами зараз працюєте?

В.: Книга «Самотнє Сонце» має тепер назву «Вогнемісі». Перший том цієї тетралогії вийшов у 1988 році.

Нині я працюю над кількома книгами — для дорослих і дітей. Готується до друку збірник казок про квіти «Серце Матіоли». Виходить збірка повістей «Лабірінт Мінотавра». В процесі завершення футурологічний роман «Падіння Люцифера», ще один — «Волонтери смерті». Феерична повість про Трипільців — наших пращурів — на робочому столі.

П.: *Скажіть, як Ви оцінюете Народний Рух України? Яке Ваше враження від його Установчого з'їзду, що відбувся недавно в Києві? Які перспективи і плани має Рух, зокрема щодо найближчих виборів до Верховної Ради Української Республіки?*

В.: Народний РУХ УКРАЇНИ тепер — то весна національного пробудження, то громотіння Везувія Духу, який так довго перебував у тяжкому сні під тиском гранітних мас припинення і деградації. Серце України розігривається, палить багаття для цієї святої справи найрозмаїтіші люди та групи людей — від так званих дисидентів до патріотично мислячих членів партій, від письменників до простих хліборобів. Практично ми бачимо генетично-духовний вибух глибинних прайсторичних сил Народу, який потужно прагне здійснити своє космічне призначення.

Вибори покажуть соціальну зрілість РУХУ. Гадаю, що цього разу до Парламенту України буде обрано більшість чесних депутатів, які прислухаються до волі Нації, а не до шептання «згорі».

П.: *Вас, звичайно, вдало більшій мірі цікавить духовне відродження людини, України і всього світу, ніж практична політика чи економіка. Свого часу Ви писали, що вже створили «Українську Духовну (космічну) Республіку і навіть «Зорянє Братерство Вільних Націй Світу». Скажіть, будь ласка — чи це тільки Ваші ідеї, накинуті на пропір, чи, може, в час гласності й демократизації Ви робите щось конкретне для реалізації цих ідей? Наприклад, чи створено якісь Ініціативні групи, з кого саме і що вони планують робити в найближчому майбутньому?*

В.: Практична політика або економіка теж мають ввійти в річище духовного пробудження України і Світу. Ми не утопісти і розуміємо, що ДУХ на Землі має виявлятися через практичні дії. Проте практицизм, не освячений Духом, приречений на тління. Колосальний космосторичний експеримент, поставленний в нашій країні, показав, що навіть титанічні проекти індустріалізації чи технізації, позбавлені вищого, духовного смислу, перетворюються в купу мотлохи, стають безпомічною павутиною, що метляється на вітрах історії.

І коли я утверджував ідею Української Духовної Республіки (спочатку в просторі ноосфери, перед слухачами незримого світу, то не бавився інтелектуальними іграшками ума. Земна історія показала, що раніше чи пізніше вища, гуманістична ідея одягається в проявлене вбрання соціуму, стає реальністю Еволюції. Тому Духовні Держави Світу та їхнє Зорянє Братство для мене були Вищою Реальністю вже тоді, коли я під Тисячолітнім Дубом у долині річечки Віти розмовляв з пращурами та правнуками про Святу Україну. Це було 9 травня 1974 року. Пізніше були спроби

створити Ініціативні групи для консолідації прихильників ідеї, проте репресії зупинили процес. Тепер, коли Михайло Горбачов та його прихильники зацікавлені в демократизації народного життя, є «зорянний шанс» реалізувати найромантичніші мрії. Ясна річ, не Михайло Горбачов свавільно диктує розвиток подій. Це — Воля Космосу. Проте характеристики індивідуальності цього лідера співпади, збіглися з Ціклом Оновлення Планети.

В Україні нині виникає, рветься до дії багато т.з. «неформальних організацій», які в тій чи іншій мірі реалізують «зорянний шанс». «Зелений світ», «УГС», «Інститут Людини», «Ноосфера», релігійні, містичні, іогічні, екстрасенсорні об'єднання тощо. Я очолив «Ноосферний фронт» «Зоряний ключ», що працює при Республіканському Планетарії. Завдання — підняти всі проблеми, навіть найземніші, до рівня космічних, ноосферних. Ми вважаємо, що проблеми національного суверенітету, екології, економіки, демографії, педагогіки, навіть фізіології чи психології не є проблемами локальними, а сягають своїми коренями у космогонічні глибини.

Наприклад, проблема українського суверенітету може видаватися цілком регіональною. Але ноосферний погляд покаже, що лише при наявності повної свободи для всіх народів можливий перехід для Людства, для Землі на нові щаблі Буття.

Щодо реалізації ідеї Української Духовної Республіки. Певен, що діаспора може дуже й дуже допомогти в цій справі. В річищі Народного Руху виникла думка про необхідність узгодження всіх дій Українців Світу, користаючись критерієм Духу. Монолітність і збратацість дітей Матері-України дасть можливість приступити до практичної роботи по створенню психосферної сітки Всесвітньої Української Духовної Республіки.

Наприклад, Радіопрограма «Пісні України» (Торонто) стала першим ентузіястом по створенню Ініціативної групи для побудови Храму Святої України.

Має бути обрано відповідний терен, знайдено джерела для реалізації споруди. При Храмі виникнуть школи для українських дітей всього світу з програмами не лише традиційного навчання, а й, насамперед, для формування дослідників і творців ще небувалих, парадоксальних напрямків у Пізнанні і Духовності. Ми створимо Альтернативну Академію, бібліотеку, що збере історичні, мистецькі, наукові, релігійні, філософські та інші скарби Матері-України, щоб Ріка Мудрості нашого Народу напоїла грядущі покоління не з чужих потіків та брудних боліт ворожих обманів, а з вікової Материнської Криниці, яку ми так жорстоко занедбали. Співпраця духовних Українців Землі та братерські контакти з Рідним Краєм, з Братерськими Народами Землі дадуть вражуючі результати преображення Історичного Процесу. Ми навіть не можемо передбачити, які окриляючі зміни відбудуться, якщо «зоряний шанс» буде використано.

П.: Який відгук мав «Меморандум Ініціативної Ради Альтернативної Еволюції до Об'єднаних Націй і всіх людей доброї волі»? Чи справді існувала така Ініціативна Рада, з кого вона складалася і що планувала або планує робити? Чи це тим часом тільки одна з фантастичних Ваших ідей?

В.: Ініціативна Рада Альтернативної Еволюції існувала. Ми й тепер ставимо питання про конкретизацію ідей, викладених в праці «Альтернативна Еволюція». Проте досвід показав, що інтернаціональні зусилля, навіть звертання до Об'єднаних Націй повисають у просторі, оскільки не опираються на монолітну волю саме національного духу. Отже, знову й знову треба повернутися до нагальної проблеми суверенітету Нації, бо лише Вільні Народи можуть спільними зусиллями будувати Альтернативну Еволюцію.

Духовне визволення Нації — то найкоротший шлях для найкосмічніших здійснень і дерзань.

П.: У Вашій Альтернативній Еволюції або в «новій біосфері» — «тварина, рослина і людина — це Єдиний Вінок Буття», всі живі істоти повинні жити в «досконалій гармонії»... Можна погодитися з давнім твердженням, що «не хлібом єдиним живе людина, а й духом», але щоб жити, таки треба щось їсти й природна еволюція, побудована «Творцем усього видимого і невидимого» так, що сильний єсть слабшого і так забезпечує своє життя. Можливо, людину з її етичним і духовним відчуттям, ще можна переконати не їсти м'яса з інших тварин, але як переконати в цьому лева, вовка, чи яструба, щоб завести «нову біосферу». Який з Ваших творів дає відповідь на це кардинальне питання, від розв'язки якого залежать і «духовні республіки», і «зоряні братерства»?

В.: Давнє пророцтво Ісаї про епоху, коли «вовк буде лежати поруч з ягням», не зачіпаючи його, а «дитя простягне руку над гніздом гадюки» і змій не вжалить його, треба розуміти не прямолінійно, що настане період, коли вовкові не треба буде їсти м'яса, або гадюка втратить отруту. Ісаї в пророчому видінні піднявся до розуміння цього світу, як **винятку** у Величному Творенні. Всесвіт гармонійний, але ми зокрема — потрапили у якийсь катастрофічний вихор «падіння». Про це твердять всі теогонії світу, всі релігійні перекази, а також останні наукові відкриття.

Коротко. Трапилася в Прадавньому Світі катастрофа, символічно названа «Падінням Люцифера-Світносця». Є гіпотези, що цим «Люцифером» було друге сонце, котре працури називали Гіперіоном, а наші прадіди Рахом або Страхом. Світило мало масу, що в десятки разів перевищувала масу Сонця-Ярила. Люцифер-Страх колапсував, перетворився в «Чорну Діру», став «Князем, Володарем Пітьми».

Чому Володарем?

Тому, що й донині ми (Сонце з планетами) кружляємо довкола нього (один раз за 25290 літ). Є загроза, що ми будемо втягнуті в надра «Чорної Діри». Деякі вчені вважають, що ми вже в «Чорній Дірі», що сам феномен Часу й Простору є результат нашого перебування в глибинах Космічного Інферно.

Древні мудреці, а особливо Христос, попереджували про можливість вогняної смерті, пропонували «спасіння». Ясна річ, в донаукову еру рецепти «спасіння» могли бути лише духовні: тобто, формування суверенного, вільного духу, котрий за Вожаком Христом зможе вийти з Пекельного Вихору у Батьківський Край, у Космос Волі і Гармонії.

Повертаючись до Вашого запитання, скажу що взаємопоїдання різних форм на Землі не є «закон Бо-

«Ваші вклади та позички
в чужих фінансових установах
загають їх власників
і не дають ніякої користі
українській справі

Ваші вклади та позички
в українській кредитовій кооперації
загають українську громаду
і допомагають
українській культурі»

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПЛІКА

UKRAINIAN (TORONTO) CREDIT UNION LIMITED

295 College St., Toronto	922-1402
2397 Bloor St., Toronto	762-6961
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
247 Adelaide St. S., London	649-1671
38 Jackson Avenue, Oshawa	571-4777

Користайте з наших фінансових послуг!

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ

Президент

- Консультивна інженерська фірма міжнародного засягу.
- Виконує всі фази плянування, будови і перевірки більших індустріальних проектів у Канаді, США, та в інших частинах світу.

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

**ПРИЄМНЕ І ВИГДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ**

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залах.

**БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТИ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!**

жий» чи Космічний, а вимушеність. Після «падіння» життя здеградувало, має користуватися збідненими резервами. Ми ніби поїдаємо самі себе (як у тій казці, де птах несе нас з якогось підземного світу, а ми повинні його кормити навіть одрізуючи частки свого тіла). Володимир Вернадський — геніальний український учений, творець уччення про ноосферу — стверджував, що людина має оволодіти «автотрофністю», тобто, перейти на променеве харчування, як це роблять рослини. Інакше їй ніколи не стати комічною істотою.

А ми скажемо більше: щоб стати самодостатньою істотою і визволити від взаємопоїдання весь живий світ, треба здійснити Космічну Духовну Революцію в свідомості. Ми ще досі полонені ветхих стереотипів — релігійних, наукових, світоглядних. Ми ще й досі не збагнули Заповіту Христа Який кликав до всеохопного звільнення від полону Землі: «Ось іде Господар Світу, і в Мені не має нічого». Воля Христа кличе нас у Новий Світ. Але він не настане сам собою, ані по сваволі Бога. «Царство Небесне силою береться». Так сказав Учитель. Отже, ми повинні мобілізувати всі іманентні сили Розуму, Духу, Серця, щоб ринутися до Нового Світу, або інакше — до Батьківського Світу, законними спадкоємцями якого ми є одвіку.

Це — суперзавдання Великої Маганауки, що нарідується в сучасних лабораторіях і в печерах йогів, у молитвах віруючих і в муці повстанців за свободу, у мріях дітей і в пісні кобзарів.

Народження Духовних Республік — це знамення Епохи Христа, це вирішальні кроки до визволення від «Чорної Діри», яка має міряди відображень на соціальному та духовному планах. Лише гармонізація всіх національних і духовних сил дасть космічну потугу для грандіозних звершень грядущого.

П.: На Вашу думку, «двадцятий вік розвінчує всі міти — науки, соціології, релігії, мистецтва»... Який новий міт Ви пропонуєте на їхнє місце? Зокрема, як Ви поєднуюєте універсальність релігії в науці Христа з дохристиянськими віруваннями й з інтересами розрізних і розсварених численних релігійних груп, націй й одиниць, яких розбурхує безмежна амбітність і жага безконтрольної влади?

В.: Гадаю, що жодних міфів (Ви кажете — мітів) уже творити не треба. Настала пора збагнути Алгебру Духу, тобто, міфи, залишенні нашими прабатьками. Збагнути — і розв'язати завдання, що їх вони поставили перед нами.

Наприклад, міф про Крона (час), що пожирає дітей своїх. Адже ми й досі поглинаємося черевом Часу-Крона! Міф розповідає, що Зевсу пощастило врятуватися від зубів Батька, а потім він повалив його деспотію. Вважаю, що цей образ є алгоритмом для нас: віддати Часу тіло, (у міфі — камінь) але зберегти власну божу сутність (юного Зевса).

Євангельський Христос здійснив цей подвиг. Він подолав Смерть. Отже, повалив тиранію Часу. Для нас ще донині це міф, казка, але разом з тим — наукове завдання. Збагнути тайну Часу-Простору, а відтак — визволитися від їхньої течії, вийти у Вічність.

Як бачите, я глибоко переконаний у життєвості Учення Христа та його Місії. Вона далеко сягає понад всі конфесійні та інші амбіції. Христос — Явище Надко-

КРЕДИТОВА СПІЛКА «СОЮЗ»

Кредитова Спілка „Союз“ запрошує Вас стати членом і бути співучасником збільшеної допомоги громаді!

Кредитова Спілка „Союз“ старається дати найкращу обслугу для всіх фінансових потреб!

Кредитова Спілка „Союз“ платить найкращі ставки на відсотки за реченцеві депозити!

Кредитова Спілка „Союз“ вповні до Ваших послуг!

Просимо звертатися до нас у всіх потребах!

2299 Bloor Str. West,
Toronto, M6S 1P1
Tel.: 763-5575

406 Bathurst Str.,
Toronto M5T 2S6
Tel.: 363-3994

31 Bloor Street East
Oshawa, Ontario
L1H 3L9

YAR HALABAR

YAR'S KID'S THINGS

CHILDREN'S CLOTHING AND FURNITURE

Дитячі убрання і меблі

2314 BLOOR ST. WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2

(416) 767-7860

смічного рівня, і хто йде з ним до Свободи, той позбавляється амбіцій і мізерних людських розмежувань.

Гаряче вірю, що Свята Україна першою переступить через всі другорядні антагонізми і подасть руку любові всьому розтерзаному світові. Хай Загориться Богнище Духовної Волі для всіх, для всього!

— Спасибі Вам, Олесю Павловичу, за цікаву розмову. Бажаю Вам успіху у довершенні Вашої великої місії. До побачення наступного року в Канаді.

— Нашої спільноти місії. До побачення.

(Інтерв'ю вів Мар'ян Дальний)

ЗАПОВІТ

Миті пропливають і хвилини,
Днини йдуть, колосяться роки,
І все біжче Рідна Домовина,
Де почнуться Зоряні Віки.
Серце любе, знаєш ти віддавна,
Що в землі не скінчиться твій літ,
Тож залиш для Побратимів славних
Щирій і веселій заповіт.
    Де поляже тіло — я не знаю,
    Та її не має значення все те...
    Як мигне Зоря над дивокраєм,
    Знайте — дух мій в Сонці проросте.
Хочу розірвати плоть тужаву,
В Полум'яний Безмір увійти,
Понад барикади, понад славу
Запалити Райдужні Мости,
    В грудях Неба Зіркою палати,
    Породить нетліннє життя,
    Кров'ю вогняною оживляти
    Всесвіту небачене Дитя.
Те Дитя — Духовна Україна!
Ти живи, Любов моя, живи!
Вилітай у вирій лебединий,
Всіх у Царство Бога позови!
    Стань дощами над творящим ланом,
    Радістю між добрими людьми,
    Понад історичним балаганом,
    Мов Труба Архангела, грими!
Провіщай, що йде епоха нова
Вільних душ, народів і сердець
За Велінням Вогняного Слова,
У якім Початок і Кінець.
    Боже Правди: збережи Вкраїну,
    Подаруй їй міць Твого Крила,
    Освяти її душу янголину,
    Сохрани від мороку та зла!
Утверди в серцях Свою Державу,
В прах розвій руїну та біду,
Доки я в День Радості і Слави
Знов на Гору Матері зійду.
    Пам'ятайте, любі Побратими,
    Лише цей єдиний Заповіт —
    Дружба між Народами Святыми,
    Збратаць любов'ю Новий Світ!
Серед ночі ще стоять темниці,
Чути стогні, крики і жалі,
Та духовні білокрилі птиці
Радісно тріпочуть у імлі.
    Щаслив будь, Народе мій крилатий,
    Ти не згинеш в мороці та млі,
    Буде Син, і Невмируща Мати,
    Будуть Вільні Люди на Землі!

25 грудня 1979 року

З ГЛИБИНИ ВІКІВ

Михайло БРАЙЧЕВСЬКИЙ

НЕСТОР ЛІТОПИСЕЦЬ

Був це не звичайний, пересічний хроніст, типовий для середньовічної доби, а історик в сучасному розумінні слова, який бачив своє покликання не в ретельній фіксації подій, а у відшукуванні закономірностей історичного розвитку. Він не задовольнявся матеріалом, який лежав на поверхні, під рукаами, а провадив спеціальні пошуки джерел, порівнював різні версії та документи, виявляв і прагнув подолати противіччя, відбираючи найбільш правдоподібні та найбільш обґрутовані варіанти, розширював діапазон використовуваних даних — починаючи від свідчень очевидців і закінчуючи археологічними пам'ятками.

Народився Нестор 1056 року. Сімнадцятирічним юнаком прийшов до Києва і вступив до Печерського монастиря, з яким була пов'язана усі його дальша біографія. В другій половині XI ст. монастир був своєрідною академією, де жили й працювали визначні письменники, художники, учени; тут існувала солідна бібліотека.

Перші твори Нестора належали до жанру агиографії: Житіє Феодосія Печерського, Чтеніє про Бориса і Гліба. Але найвидатнішим осягненням письменника стала славетна «Повість временних літ» — вершина середньовічної історіографії.

Створення вітчизняної літератури було одним з актуальних завдань молодої Київської держави та її церковної організації, що стверджувала себе в боротьбі проти диктату Костянтинопольської катедри. Згадаймо, який громадський резонанс мала канонізація Бориса і Гліба та їхнього батька Володимира. Отож беручись до написання твору, присвяченого князям-мученикам, Нестор свідомо підносив політичну проблему. Новітні дослідження приводять до висновку, що Несторове Чтеніє було написане грецькою мовою і лише згодом перекладене на старослов'янську. Отже, на відміну від Сказанія про Бориса і Гліба, створеного Іаковом Мніхом, воно адресувалося не давньоруському читачеві, а було розраховане на поширення серед інших православних країн. Це цілком закономірний крок. Адже визнання Бориса і Гліба святыми було актом, важливим для цілої православної оейкумені.

Нестор обертається в самій гущавині громадського життя, і це знаходило безпосереднє відбиття в його творах. Він був близьким приятелем лідера київського великого боярства Яна Вишатича — одного з найцікавіших політичних діячів кінця XI — початку XII століть. Син київського тисяцького Вишати й далекий родич великої князівської династії (він по прямій лінії походив від Добрині — знаменитого вуя Володимира Святославича). Ян прожив довге і бурхливе життя. За свідченням самого Нестора, він дістав від Яна значну інформацію, яку включив до своєї Повісті.

Твір, написаний майже дев'ять століть тому (Нестор завершив його близько 1113 р.), для нас є синою давниною. Але для тодішнього читача це була актуальна книга про животрепетну сучасність. Добра половина обсягу її присвячена подіям, що відбувалися на очах у покоління, представники якого ще жили в момент написання Повісті.

Відомо, що Володимир Мономах, який прийшов до велиокнязівської влади в рік смерті історика, високо цінував Повість. Але Несторів твір чимось не задовольнив його, тому він віддав його на переробку ігумену Видубицького монастиря Сильвестрові. Але переробка не вирішила проблеми і нарешті не була завершена. Третя редакція Повісті була виконана під наглядом (або й за прямою участю) Мономахового сина Мстислава Володимира. Саме ця редакція й дійшла до нас.

Що ж викликало невдовolenня великого князя, який сам був неабияким письменником-публицистом? В якому напрямку здійснювалася переробка? Відповісти на це питання не так просто.

В літературі поширенна думка, що справа полягала в особистих симпатіях чи антипатіях. Нестор, мовляв, був прибічником князя Святополка Ізяславича (попередника Володимира на київському столі), а відтак недооцінив Мономаха. Отож, переробка мала полягати у вилученні фрагментів, де стверджувався Святополк, і введені натомість славослів'я на адресу нового зверхника. Зокрема, відомо, що Сильвестер увів до складу Повісті твори самого Мономаха — *Поучені дітям* та лист до Олега Святославича.

Але ця думка навряд чи відповідає дійсності. Вважаємо, що суть справи мала глибший ідейний зміст, безпосередньо пов'язаний з тогочасною політичною обстановкою.

На переламі XI й XII століть Київська Русь переживала складний, поворотний етап своєї історії — початок феодального роздроблення. Країна поділилась на ряд уділів, кожний з яких прагнув до незалежності від велиокнязівського престолу. Рішенням Любецького з'їзду 1097 р. головні уділи були проголошені спадковими володіннями: «кожний да тримає вотчину свою».

Політична ситуація загострюється. Фактична влада великого князя київського занепадає. В країні боротьба поміж удільними зверхниками за владу і землі. Нестор добре бачив і розумів небезпеку, що чекала батьківщину на шляхах її політики, і це накладало певний відбиток на всю його історико-літературну творчість, визначало її ідейне спрямування.

Але Володимир Мономах теж виступав гарячим противником міжусібної колотнечі. Більше того, він був чи не останнім зверхником на київському престолі, якому пощастило відновити фактичну єдність Русі і приборкати відцентрові сили, що діяли в уділах. Отже, здавалося б, він і Нестор — однодумці, зацікавлені підтримувати один одного. В чому ж полягала суть конфлікту? Дослідження

останнього часу дають можливість відповісти на це питання.

Йдеться про становище династії Рюриковичів, до якої належав Мономах, і престиж якої він прагнув всіляко обґрунтывать. Водночас це була династія узураторів, що не мала жодних законних прав на велиокнязівський престол. Справді, 882 р. Олег (що діяв іменем малолітнього Ігоря Рюриковича) внаслідок державного перевороту захопив владу в Києві, переступивши через труп законного київського зверхника — хагана Аскольда, прямого нащадника знаменитого Кия. Ця обставина чорною плямою тяжіла над головою усіх пізніших представників династії, ставлячи під сумнів легітимність їхнього врядування. Звичайно, в літературній традиції тих часів робилося спроби якось вийти з незручного становища, які відбилися в історії київського літописання.

Нестор не був первістком на Русі, а його Повість временних літ — первістком твором того кшталту. Даньоруське літописання було започатковане ще в середині IX ст., коли був написаний Літопис Аскольда (доведений, очевидно, до 883 р.) Переворот 882 року спричинився до тимчасового припинення літописної традиції, яка була відновлена лише князем Ярополком Святославичем на прикінці X ст. (996 року), за врядування Володимира Святого, було створено зведення, в укладанні якого брав безпосередню участь Анастас Корсунянин. Близько 1037 р. за часів Ярослава Мудрого написано так зване «Найдавніше» зведення (термін О. Шахматова), яке становило собою не хроніку у власному розумінні слова, але політичний маніфест, покликаний ствердити нову історичну концепцію, вироблену київськими книжниками на чолі з Іларіоном.

Дві проблеми стояли в центрі тієї концепції — утвердження Рюрикова дому в Києві та Володимирове хрещення 988 року. Ярославові літописці діяли рішуче і брутально. Аскольд (та його брат Дір) були проголошенні норманами і «боярами Рюрика», а отже — узураторами київського престолу. Відповідно до цього справжній узуратор Олег перетворився на речника справедливості й розпласти. З літопису були вилучені всі фрагменти, які розповідали про Аскольдове хрещення 860 р., а Володимир Святославич, що остаточно утвердив християнство в ролі державної релігії на Русі, перетворився на одноосібного просвітника нашого народу.

У другій половині XI ст. печерський чернець Никін вів хронікальні записи, як підготовку до укладання нового зведення, але ця робота, здається, не була завершена. В 1093 р. з'являється так зване «Початкове» зведення ігумена Іvana, про яке вже згадувалося вище. А потім — Повість временних літ.

Провадячи ретельні пошуки джерел, Нестор звернувся і до Літопису Аскольда, відновивши в початковій частині свого твору версію IX ст., внаслідок чого Рюриковичі знову перетворилися на узураторів київського престолу. Саме це і не спо-

**БОРИС АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ
(1899 — 1984)**

(До 90-річчя від народження письменника)

добалося (та й не могло сподобатися) Мономаху. Саме це й стало головним сюжетом переробки. Остаточна, третя редакція Повіті повернулася до версії Найдавнішого зведення, ускладненої пронорманськими пасажами варягофіла Мстислава-Гаральда, які відіграли таку величезну роль у новітній історіографії, породивши концепцію норманізму.

Нестор був сином своєї доби. Він не уявляв собі іншої форми політичного панування, крім монархічної. Інша справа, що чіткої системи престолонаступництва Русь — попри численні спроби розв'язати цю проблему — так і не спромоглася. Головною темою обговорення і експериментаторства було прагнення забезпечити індивідуальну санкцію для кожного чергового зверхника. Отож, індивідуальна характеристика конкретних можновладців посада серед аргументів чи не визначальну позицію.

Вірність Нестора християнській концепції зумовила думку про те, що історичним процесом керують дві протилежні сили: добро і зло. Ці сили, втілені образами Бога й Диявола, перебувають в стані вічної та безперервної боротьби. Протиставлення добра злу за рідкісними винятками виступає не в абстрагованому вигляді, а через діяльність звичайних, земних людей; діяльність, яка неминуче потрапляє до сфери впливу одної з тих сил.

Оскільки історичний процес розглядається Нестором, як система, то й кожне суспільство в його уяві повинно мати свою систему, свою організацію; без цього воно перетвориться на первозданий хаос. Держава — то єдина розумна організація, спроможна згуртувати людей у суспільство. Поза державою вони перестають бути людьми демонструючи щось, подібне до отари або зграї тварин. Тому Нестор, скажімо, протиставляє полян — «мужів мудрих і смислених», які зуміли створити у себе державну структуру, — тим племенам (в'ячічі, радимичі та інші), які зберігали первіснообщинний лад, а тому «жили в лісі, яко же всякий звір»).

Щоб належним чином оцінити Несторову концепцію, її варто порівняти з поглядами інших давньоруських філософів та публіцистів, наприклад, автора Ізборника 1076 р. Іоана. Останній покладається на доброчесність конкретних осіб, яких заликає діяти відповідно до норм загальновизнаної християнської моралі. Орієнтація, отже, на добру волю та свідомість. Концепція Нестора значно серйозніша і глибша. Суспільство не просто сукупність індивідів. Держава в його уявленнях є силою, здатною забезпечити правильні стосунки між людьми, не спиняючися в належних випадках перед застосуванням насильства перед злом. Завдання полягає в тому, аби знайти таку форму правління, яка б саме не потрапила до сфери зла, а навпаки, забезпечила б перевагу і перемогу добра.

Так народжується головна ідеологічна настанова: відповідальність кожного перед історією, перед народом тих, хто волею долі поставлений біля керма. Державна влада — великий тягар, важкий обов'язок, тяжка праця. Саме на можновладцях

Борис Антоненко-Давидович — це один із когорт письменників «Розстріляного відродження», тих письменників, що їх породила українська національна революція 1917 року — змагання до політичної самостійності і самостійності культурної. У цьому змаганні загинули від ворожих розстрілів найкращі і найвиданіші та й найталановитіші діячі цього відродження і тільки деякі з них під терором мусіли, як це образно висловив Павло Тичина, поціluвати пантофлю папи. Борис Антоненко-Давидович оплатив своє життя довгим ув'язненням і вигнанням (в офіційному довіднику про письменників так і подано, що остання книжка письменника «Паротяг ч. 273» вийшла в 1933 р., а наступна «Збруч» щойно в 1959 р.) та не поціluвав пантофлі папи і все своє життя намагався бути вірним ідеї відродження, що її підняла національна революція в Україні. За те і був переслідуваній вже й після каторги у часи нового терору. (В УРЕ («Українській радянській енциклопедії») з 1960 р. довідка про Бориса Антоненка-Давидовича є, правда, з нотаткою: «у кн. «Смерть» (1928), «Землею українською» (1930) є елементи неправильного трактування важливих питань сучасності, зокрема національного», та вже в наступному виданні тієї ж УРЕ з 1977 р. цієї довідки немає та й немає ніякої згадки про цього письменника в найновішому виданні УРЕ, в «Українському радянському енциклопедичному словнику» з 1986 р. Це тільки ілюстрація, що так званий регабілітаційний процес дуже непевний; в реєстр регабілітованих можна вкінці попасті, але ще легше з нього вибути.

Шлях до національної революції у Бориса Антоненка-Давидовича був не простий, хоч і властивий багатьом діячам того періоду. По родовій лінії Борис Дмитрович походив із козацького роду Антоненків, які прийняли прозвище Давидович; після

лежить відповідальність за долю країни: все залежить від їхнього уміння розв'язувати протиріччя та конфлікти, що виникають в суспільному житті. Звідси — закиди на адресу недолугих державців, як от Святослава Ігоревича: «Ти, княже, чужої землі шукаєш, а свою занапастив». Або самокритична сентенція, вкладена в уста князів — учасників Любецького з'їзду 1097 р.: «Почто губимо Руську землю, самі на собі котру (чвари) діючи? Да нині імемося в єдине серце і блюдемо Руську землю».

Повість Нестора мала величезний вплив не лише на розвиток вітчизняної історіографії, а й на зарубіжних хроністів. В усій європейській літературі середньовічної доби важко знайти твір, який можна було б поставити поруч з нею.

скасування козаччини цей рід перейшов на попівський, а згодом ще й замінив прізвище на «культурніше» — як це коментує з сарказмом самий письменник в автобіографічному нарисі — Давидов. Батько Бориса вже здався Дмитро Олександрович Давидов і служив на державній роботі машиністом поїзду та ще й у російському місті Брянську. Якщо зважити, що Дмитро Давидов писав і вірші російською мовою, тоді матимемо картину, в якій обстановці виростав молодий письменник дома, де розмовною мовою була російська. Мати Бориса — Юлія Максимівна походила з роду Яновських та ще й із Сорочинець, з яких вийшли Гоголі-Яновські. Хоч і рідня по матері запевняла, що їхній рід виводиться з того самого кореня, що і славні Гоголі, та це не мало впливу на Бориса Дмитровича і він не пішов за прикладом, але навпаки, віднайшов своє давнє родове коріння і став українським письменником та ще й послідовним і завзятим оборонцем українства, за що довелось йому багато страждати.

Вчився Борис в Охтирській гімназії, що її закінчив в 1917 р. і в тому році подався на студії, спершу до Харкова, а згодом до Києва, де студіював на історико-філологічному факультеті київського університету. Писати почав рано, ще в гімназії, російською мовою і деякі початкові його вірші були надруковані під прізвищем Б. Давидов у єдиному на всю російську імперію юнацькому журналі «Ученик». Російською мовою писав він і фейлетони. Українською мовою став писати Борис Антоненко-Давидович щойно після революції. У червні 1923 р. — як це згадує сам письменник — в київському журналі «Нова громада» надруковано його перше оповідання «Останні два», що поклало початок його діяльності як українського письменника. В тому ж часі він написав драму «Лицарі абсурду», що була надрукована в журналі «Червоний шлях» в 1923 р. та в драмі йому не щастило і він посвятився вповні прозі.

Антоненко-Давидович був членом АСПІС-у (Асоціації письменників), що її визначує УРЕ як «утрупування київських письменників право-путницького і буржуазного спрямування», куди належала теж група «Неокласики» з Миколою Зеровим, Михайлom Драй-Хмарою, Павлом Филиповичем, Максимом Рильським та Освальдом Буггардтом (Юрієм Кленом). В 1924 р. мала група письменників, а саме Борис Антоненко-Давидович, Григорій Косинка, Тодось Осьмачка, Валеріян Підмогильний і Євген Плужник, відокремились від АСПІСу і створили літературне об'єднання «Ланка». Це немов би ще одне п'ятірне гроно, на зразок п'ятірного грони неокласиків, п'ятірне гроно селянських письменників. Коли неокласики були вченими літераторами, майже всі професори університету, то цю п'ятірку об'єднувало село, і походженням і тематикою творчості. Хоч тут можна б трохи посумніватись відносно самого селянського походження. Селянським сином був Григорій Косинка-Стрілець, та й він не вповні; його батько

Михайло Стрілець був робітником, який за заробітками подався був з цілою рідною разом з десятирічним Григорієм аж на Амур, щоб там пробувати устроїти своє життя. Підмогильний виростав на предмісті великого Дніпропетровська, а Осьмачка жив у поміщика-промисловця Терещенка, в якого маєтку його батько був ветеринаром. Батько Плужника був купцем та ще й гуртівником. Ба й сам Борис Антоненко-Давидович походив з давнього козацького, згодом попівського роду і про його селянське походження трудно говорити. Та — як це подав Юрій Лавріненко — саме ці письменники, що творили «Ланку», внесли з собою в українську літературу «національний Шевченків дух неукореного села, загостреність нової непідкупної інтелігенції». Це й була та сила, що їх поєднувала, і найплідніше вона проявилась у Бориса Антоненка-Давидовича. Те, що він віднайшов своє давнє коріння, повернувшись до свого стародавнього роду, визначило його позицію в літературі. Перш за все увага для української мови, бо мова — як говорить Антоненко-Давидович — «не тільки механічний зв'язок між людьми, але відбиток свідомості людини і її прояв». Недаром авторству Антоненка-Давидовича належить книжка «Як ми говоримо», видана в Києві в 1979 р. — гарний підручник для засвоєння і популяризації української мови. Через мову письменник віднайшов близький зв'язок з рідною землею й її народом, про що говорять його знамениті репортажі «Землею українською» (1930), «Збруч» (1959) та інші.

Важкі часи терору, в яких довелось провести своє життя Борисові Антоненкові-Давидовичу, не дозволили йому довершити великого письменницького діла. Його перші оповідання, що появлялися окремими виданнями, починаючи від 1925 р., кожного року аж до 1933 р., принесли йому заслужену популярність доброго і почитного письменника. Повість «За ширмою», що її письменник написав вже після років ув'язнення, далеко на засланні, дала йому другий мандат в літературі — як він сам про це заявив — та принесла самоствердження самого письменника, який в процесі писання радісно констатував, що залишилась незайманою його рідна українська мова, яка довго вакувала без практичного застосування; письменник глибоко відчував, що, втративши в житті все, зберіг саму мову — найдорожчий свій скарб.

Цей скарб Борис Антоненко-Давидович використав для своєї рідної країни і її народу. Повернувшись у Київ, Антоненко-Давидович став живим спогадом отого розстріляного відродження, що його не стерти з історичної мапи України. Він і знайшов зв'язок з письменниками-дисидентами, які вийшли у літературне життя з припливом «відлиги», і став для молодого письменницького покоління і другом, і вчителем, і прикладом незломного українського письменника.

Остап Тарнавський

Андрій КАЧОР

50-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ В КАНАДІ

(Присвячує пам'яті інж. В. Топольницького)

У жовтні ц.р. українська кредитова кооператива «Нова Громада» в Саскатуні, окремим ювілейним святом відзначила «Золотий Ювілей» свого існування та 50-річчя української кредитової кооперації в Канаді.

З цього приводу варто, а то й треба, пригадати українській громаді, що кредитова кооперація в Канаді, подібно як і в інших країнах світу, виникла як самодопомогова організація більш морального, ніж господарського характеру.

Метою кредитової кооперації в цілому світі було і є донині морально і матеріально допомагати своїм членам поліпшити їх добробут, скріпити їхню господарську базу, потрібну їм для заспокоєння їхніх матеріальних і духових потреб, розгортаючи свою працю, звичайно, на національній основі.

Батьком кредитової кооперації в Канаді, а також і в США, був відомий канадський журналіст, по національності француз, Альфонс Джерден (1854-1920). Він запізнався близче з кооперативною ідеєю, нав'язав знайомства з провідними діячами в Європі і під їхнім впливом та за їхніми порадами зорганізував першу кредитову кооперацію в Канаді, в місцевості Леві, в Квебеку, 1900 року.

Перші кроки кредитової кооперації в Канаді були дуже тяжкі. Треба було вложить багато освідомленої праці, щоб переконати громадян Канади про потребу такого руху (подібна проблема тепер серед української громади в Канаді). Дуже важко було цей рух поширити на цілу країну. Це сталося щойно по першій світовій війні, в часі господарської кризи, в рр. 1930-33 і пізніше. Спершу цей рух поширився тільки до Онтаріо. Пізніше, в 1932 році, він здобуває Нову Скошию, а далі і інші провінції. У 1937 році появляється закон про кредитові спілки в Манітобі і Саскачевані; у 1938 році кредитова кооперація перекидается до Альберти, в 1939 році до Британської Колюмбії, а в 1940 році вона стає вже власністю цілої Канади.

Сьогодні, святкуючи наш 50-літній ювілей, з приємністю можемо ствердити, що українці в Канаді не стояли остроронь цього руху, але за прикладом української кооперації на рідних землях, вони пробували і тут, у Канаді, творити свої національні кооперативи.

Першою українською кредитовою кооперацією в Канаді була «Нова Громада» в Саскатуні, заснована з ініціативи інж. Василя Топольницького 13 лютого 1939 року. «Нова Громада» стала наче матір'ю всіх українських кредитових кооператив у Канаді і в цілому вільному світі.

Другою була «Карпатія» у Вінніпегу, заснована також інж. В. Топольницьким у 1940 році.

За більшими інформаціями телефонувати
в Монреалі: **(514) 844-2674**
в Торонто **(416) 364-2035**

ПОСИЛКИ НА УКРАЇНУ!

УВАГА ВАЖЛИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ!

Фірма „Українська Книга“ в Торонто і „Внешпосилторг“ із Радянського Союзу підписали договір про висилання повнооплачених посилок — подарунків від індивідуальних канадців та організацій своїм рідним і друзям, проживаючим в СРСР.

Українська громада! Всі митні, поштові та інші оплати можна заплатити канадськими долярами без додаткових оплат тих, хто їх отримує.

„Українська книга“ має філіали у Вінніпегу, Едмонтоні, Ванкувері, Монреалі.

Українська книга,
962 Блур стріт, захід,
Торонто, Онтаріо. M6H 1L6.
Телефон — (416) 534-7551.

Ukrainska Knyha,
962 Bloor Street West,
Toronto, Ontario. M6H 1L6.

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

Василь Топольницький

Третью була Кредитова Кооператива Північного Вінніпегу, заснована в 1943 році, теж з ініціативи В. Топольницького.

Першою українською кредитовою кооперативою в Онтаріо була Українська Кредитова Спілка в Торонті, заснована в 1944 році, з ініціативи УНО і вона є тепер найсильнішою нашою кредитовою кооперативою в Канаді.

У США першу українську кредитову кооперативу засновано щойно в травні 1951 року в Нью Йорку, а два місяці пізніше засновано другу в Чікаго — обидві під назвою «Самопоміч».

Сьогодні, по 50-ти роках праці українці в Канаді мають 28 кредитових кооператив, які об'єднають понад 56,000 членів і мають у своєму посіданні 565,000,000.00 дол. майна, тобто оборотових фондів. У США маємо 29 кредитових кооператив, які об'єднають 57,000 членів і обертають сумою 650,000,000.00 дол. майна. Австралія, де українців найменше (прибули по другій світовій війні), має 8 українських кредитових кооператив, які мають 10,000 членів, а їх майно переступило 54,000,000.00 дол. Разом українці, у вільному світі з кінцем 1988 року, мали 65 кредитових кооператив, які об'єднували 120,000 членів і які розпоряджали сумою капіталу 1,270,000,000.00 дол. Це вже дуже поважна зорганізована українська фінансова сила, яка може бути вп'ятеро більшою, якщо б усі свідомі українці Канади, США, Австралії, а також Європи і південної Америки схотіли користати тільки з услуг своїх кредитових кооператив, а де таких нема, щоб їх зорганізували, бо всі вони працюють для української громади.

Сама ювілярка, «Нова Громада» в Саскатуні, з кінцем 1988 року мала 2,026 членів і переступила суму 14,000,000.00 дол. оборотових фондів та примищується у власному гарному новому будинку.

Відзначаючи «Золотий Ювілей» української кредитової кооперації в Канаді, точніше сказавши в цілому вільному світі, треба хоч коротко згадати про основоположника та першого піонера цього руху.

Інж. Василь Топольницький нар. 1893 в селі Серафінці, Городенського повіту, в Західній Україні. У 1912 році закінчив українську гімназію іспитом зріlosti. Один рік був на теології в Станиславові. У 1914 році був покликаний до австрійської армії, до 95 полку піхоти. Закінчив старшинську школу. На російському фронті у 1915 року попадає в полон. По розвалі царської Росії вертається домів, зголосується до Української Галицької Армії в ранзі хорунжого приділений до 8-мої Самбірської Бригади. З кінцем 1918 року попадає в польський полон, з якого втікає на Чехословаччину. Тут використовує опіку Чехословачького уряду над українськими вояками УГА, записується на Торговельний Курс Абітурієнтів, а по його закінченні продовжує студії у Високій Торговельній Школі в Празі, закінчивши їх у 1926 році дипломом інженера комерції.

У 1927 році В. Топольницький приїхав до Канади і по дворічній мандрівці опинився у Вінніпегу, де включився в ряди Української Стрілецької Громади і розпочав свою громадську, а зокрема піонерську кооперативну працю. Вже в 1930 році організує у Вінніпегу кооперативу «Калина» (назву запозичив від кооп. «Червона Калина» у Львові) із завданням бути українською книгарнею в Канаді. Кооператива ця існує досьогодні. Відтак у Вінніпегу організує, або ініціює засновання кількох інших торговельних кооператив.

У 1938 році інж. В. Топольницький переїздить на короткий час до Саскатуну і тут, бачучи добре початки англійської кредитової кооперації, засновує «Нову Громаду». З кінцем 1939 року він повертається до Вінніпегу і вже з початком 1940 року організує кредитову кооперативу «Карпатія», а в 1943 році ініціює засновання Кредитової Кооперативи Північного Вінніпегу. Він також був у 1949 році співініціатором «Кооперативної Громади», співпрацював з редакцією «Новий Шлях», написав багато статей і декілька брошур господарського змісту. У 1975 році захворів, деякий час перебував у шпиталі. Помер самітний, немаючи родини, 7 листопада 1978 року. Величавий похорон відбувся 11 листопада з катедри св. Володимира і Ольги на цвинтар «Всіх Святих».

Ця коротка згадка, хай буде подякою від української громади в Канаді за його довголітню працю, а ім'я його перейде в історію української кооперації, як першого піонера кооперації в Канаді.

Вічна Йому Пам'ять!

*

Одні намагаються залишити слід у житті, інші ж замітають сліди за собою.

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

Дмитро ЧУБ

ЇДЕМО ДО АВСТРАЛІЇ

(Уривок із спогадів «Від Зінькова до Мельборну»)

Це було 40 років тому

9-те березня 1949 року. Сьогодні по обіді маємо залишити табір у Цуффенгавзені (Німеччина). Відбуваються зворушливі прощання з людьми, з якими прожили два роки. В управі громади, де я працював деякий час культреферентом, влаштовують мені прощальну зустріч. Сумно й тяжко на душі.

І ось ми вже сідаємо на вантажні авта, кладемо свої речі. Цого разу з табору виїжджає з 20 родин, але випроваджати вийшло з дві сотні людей, ще раз попрощатися. Я вже з дружиною та з дітьми в авті. Дивлюся на численні людські обличчя, всі вони бажають добра, усміхаються, дехто може й заздрить, а в мене на серці шкребуть пазурями страшні коти. Я ледве стримуюся, щоб не заплакати: куди я іду, що мене та мою родину там чекає, чи повернусь я звідти на рідну землю, про яку я згадую щодня? Мені забиває дух, тяжко навіть говорити.

По четвертій годині нас привозять до недалекого міста Людвігсбургу, звідки формуються вже поїзди в дальшу дорогу через Австрію та Італію. У Людвігсбургу з приємністю і несподівано зустрічаємося з письменницею Докією Гуменню. Довший час не бачилися, розпитуємо, розповідаємо, заздремо, що вона іде до Америки, чекає на транспорт. Я теж подавав — до Америки, але чомусь свої ж відкинули.

Нарешті, розташовуємося по 4-6 осіб в купе поїзда. Нас і тут ще провідують і ще раз прощаються наші приятелі з табору.

О 9:15 вечора виrushаємо без пересадки до Неаполя. Ніч скоро всіх заколихує, і ми прокидаємося вже під Інсбруком в Австрії. Крізь вікна бачимо велике накопичення гір. Потім поїзд зупиняється на станції Бренеро. Це вже австрійсько-італійський кордон. На пероні бачимо італійську поліцію в уніформах, знаних ще з часів війни, зокрема капелюхи, з перами. Після годинної зупинки наш поїзд катить уже по італійській землі. Нас з усіх боків ще настирливіше супроводжують гори до кілометра заввишки, а іноді бачимо ще вищі зигзаги їхніх шпилів, що високо дотори підносять лінію обрію. Так минаємо Тріест, Роверето та інші незнані міста. Звертаємо увагу на бідність природи й населення. Гори або вкриті невеличкими кущами, або зовсім голі. Біля будиночків ні хліва, ні клуні і лише зрідка якась коза, курка чи поросся та копички сіна й соломи. Але на узбіччях гір досить культивовані виноградники. Снігу вже ніде не видно.

Поминувши вночі Болонью, Ареццо, Орвіетто, наближаємося до Риму. Тут природа трішки багата, гори зникають, натомість бачимо розлогі долини, помаранчеві сади, коротконогі маслини з куцими вузловатими гілками, що благально здійма-

Tel:

(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6

PALADIN INSURANCE LTD

Тел. 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

Забезпечуємо: domi, apartamenty, koteljki, automobile, torzovі pіdpriemstva, kaltzhtvo, zhittya! Також grupova asekuratsia!

3005 Bloor St. West
Etobicoke, Ontario M8X 1C3

(Bloor at Royal York Road)

Homeowners
Tenants
Commercial
Automobile
Life
Disability

Телефон 763-2521 або Телефон 767-5871

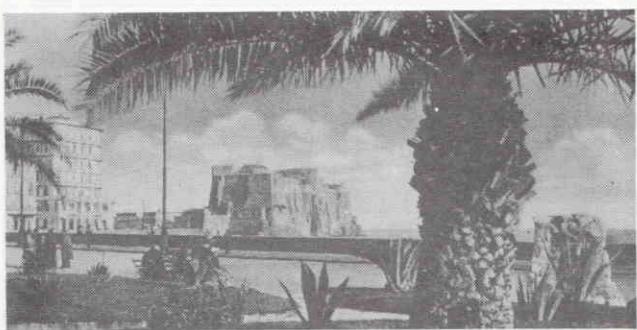
PASTRY CHEF

Найкращі європейські
торти, морожене та інші печива

Е. ГЮТТЕНШІДТ, власник

2202 Bloor Street West
Toronto, Ont. M6S 1N4

385 Jane Street
Toronto, Ont. M6S 3Z3

Неаполь. Замок дель Ово.

ються догори. Їх тут цілі плянтації. Частіше зустрічаємо отари білорунних овець, ніби шльонської породи, а біля них пастушки з ширококрисими пасолями. Де-не-де пасуться осли. Іноді бачимо селянок з кошиками чи вузлами, що лежать чи стоять у них на головах.

На станціях до вагонів підходять продавці помаранч, і наші люди радо міняють на американські цигарки-8-10 помаранч за пачку. Дехто продає цигарки за гроші — пачку за 200 лір.

На околиці Риму поїзд стає. Навколо напівруйни. До вагонів, ніби щоб подивитися на якесь диво — на русивих пасажирів — сходяться чорняві італійці. Якась красива дівчина, легко вдягнена, але тепло посміхалась до пасажирів. Хтось простяг їй з вікна білу хлібину. Вона радо підбігає й бере, дякуючи. Потім їй дають другу, третю. За хвильку зриваються з місця вся дітвора й одна бабуся, що стояли осторонь, спостерігаючи. Всі вони дістали по хлібині. Це вже в дорозі в вагонах наші люди дістали білий хліб і зайвиною діляться з італійцями.

Після тригодинної зупинки їдемо далі. Деякий час посуваемося вздовж великої високої стіни, побудованої ще за цезаря. На своєму чолі ця стіна має відбиття багатьох століть. В стіні видно не то вікна, не то двері. Як і раніше, так і тут раз-у-раз бачимо старі фортеці, що причепилися на шпілях гір, на узбіччях; бачимо також напівзруйновані середньовічні палаці.

Та ось з одного боку поїзда блиснуло море. Всі прикипають до нього очима, припадаючи до вікон. Дехто його бачить уперше. А воно сріблиться під сонцем, хвилюється від легенького вітру, вкривається дрібними хвилями і піниться біля берегів. Три баржі чи, може, моторові човни майоряте вдалині темними плямами, то зникаючи за хвилями, то знову, ніби виринаючи з води,

О 6-тій годині вечора приїжджаємо до Неаполя. З одного боку вихід в море з своєрідним Аю-Дагом, а з другого — місто. Табір у Баньйолі складається з десятка великих бльоків. Чоловіків примістили окремо від жінок, у залі, де розмістилося 400 осіб. У приміщеннях брудно, хоч і замітають, але не миють. Всі відразу поспішили щось продати, щоб за ті гроші купити помаранчів, фіг чи горіхів. Я збуваю цигарки й купую помаранчі.

Довідавшись, що адміністрація організовує екскурсію до Помпеї, згинула колись від вибуху Везувія, ми з дочкою Лесею теж виrushаємо, заплативши по 250 лір за кожного. Ідемо автобусом «Коломбо». Проїжджаємо через центр Неаполя. Бачимо повнісінські крамниці всякого добра. Весь час чуємо вигуки наших ділістів: «А сала... цілими довгими шматами висить на вітринах! А матерії, а іграшок, а черевиків, а посуду, а ковбас, а м'ячів!» Та все це пролітає повз нас, як кінострічка перед очима, і ми скоро виїжджаємо на другий бік міста. Автобус чогось на хвильку зупиняється, і продавець часописів всуває до автобуса «Дейлі геральд» за 50 лір.

Та автобус знову зривається й летить серед промислового району передмістя. Небо трохи захмарене, і не видно верха грізного Везувія, до якого наближаемося. Провідник тим часом звертає нашу увагу, що вздовж дороги видно ляву, яку колись викинув вулкан. Приглядаемося й бачимо сірочорну масу ляви, що залягла на два метри завтовшки понад дорогою, прикрита шаром пізнішого перегною й напластиованого ґрунту. Потім ми її вже бачили на будовах парканів, різних споруд. Від того й земля має відтінок кольору ляви.

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

PHONE: 763-7333

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІР'ЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

Нарешті, зупиняємося на останній зупинці, звідки йдемо вже сходами оглянути розкопки колишнього міста Помпеї, що було знищено вибухом Везувія. Нас цікавить кожен деталь. В око впадають реставровані стіни, білі мармурові колони, часом цілі будівлі з театром, фонтаном, лазнею, а разом з цим будова нараховує 30 кімнат. На стінах майстерні картини з життя римлян. Вулиці вузенькі, викладені нерівними великими плитами. Зийшовши нагору, бачиш суцільну руїну, що лежить на косогорі. Правда, немає куп каміння та брухту, а видно маленькі квадратики відкопаних дворів. Пояснюючи різні дивовижі минулого життя, провідник розказує, як на одній з вулиць за великим склом лежали голі чи напівголі повії, запрошууючи бажаючих на «гут тайм».

Це місто загинуло 78-79 року по Різдві. Від вибуху Везувія воно було засипане сажею, жужелицею, дрібним камінням, а зверху ще й заляпане мокрим брудом з кратера. Від того воно було герметично запаковане шаром на 6 метрів завтовшки, а сама лява пішла іншими шляхами. Тому 200 років тому, коли виникла ідея розкопати це місто, виявилося, що багато чого з тих часів збереглося. А з 25 тисяч мешканців там загинуло лише 2 тисячі. Як припускають, там загинули якраз ті, що під час землетрусу лишилися, щоб грабувати людське добро. Так було не раз раніше, а цього разу їм не повезло: самі були засипані. Званні трупи деяких були знайдені в одній убиральній стадіону. Тепер їх показують під склом у будинках.

З того часу відбувся не один землетрус, і не один раз лява нищила все на своєму шляху. 9-го квітня 1906-го року відомий діяч і письменник Євген Олесницький (1860-1917), з Галичини був свідком землетрусу під час своєї подорожі по цій місцевості. Він їхав поїздом поблизу Везувія, простуючи до колишнього міста Геркуляnuma, як почався землетрус, а разом із масовою втечою людей. Про це він яскраво написав у своїх спогадах. Він так розповідає:

«Дорога йшла поміж морем і Везувієм через Помпею, Торра-Анунціята, Торра-Греко і Портічі.

Поїзд, який мав повезти нас до Неаполя, спізнився на дві години. На станції Помпея й особливо на станції Терра-Анунціята ми побачили кількастичну товпу втікачів, які силою вдиралися до вагонів, порушуючи всякі правила і затримавши поїзд. Їх набилося повні купе. Тут довідалися, що Везувій за останню добу не лишив і сліду від місцевостей Санто Джузеппе та Оттаяно: все засипано й залито лявою. Навіть церкви, куди заховалися сотні людей, завалилися під тягарем каміння й жужелиці, і всіх понищило, і що лява дійшла вже до тієї місцевості, де від неї тепер горять дерева і хрести. А на Торре-Греко, куди мав іти поїзд, далі йде лява. Переїхавши Торре-Греко, де знову безуспішно штурмувала навала людей, поїхали далі.

«Ледве виїхали звідти, як раптом увесь поїзд сильно затрясся і став. Почувся страшний шум, а на верхи вагонів посыпався дощ піску та дрібного каміння. Відчиняю вікно, а через нього влітає до середини густа курява диму й темножовтого піску, перемішаного з камінням. Всім стала перед очима страшна дійсність.

Стоїмо на відкритому полі, навколо темрява така страшна, що на один крок нічого не видно, то була густа курява сажі й пороху, — то ніби в зимі снігова завірюха. Чуємо крики залізничного персоналу, але машина не може рушити поїзда. Ні в кого запитати, що сталося, а в возах страшна задуха. А Везувій тим часом все голоснішає. Що кілька хвилин чути підземний гуркіт, і щоразу густішим струмом паде на наш поїзд порох, сажа й густе каміння. Всі обмазані сажею, наче мурини.

«Тим часом люди пізнають, що поїзд стойть в місцевості Резіна, побудованій на засипаному колись Геркуляnumi, який якраз під нами. Лише за три години прийшли два паротяги з командою робітників і розчистили шлях. Поїзд, замість 8-ми годин вечора, прийшов до Неаполя о 2-їй годині ночі. Навіть в Неаполі була велика тривога. Так само сипало там сажею й камінням і надходили чутки, що відкрилися нові кратери й були нові жертви»...

7-го квітня 1949 року. Уже місяць, як ми живемо в таборі Баньйолі в Неаполі. Обридло, далі нікуди. Та раптом все змінилося: повідомили, що увечорі 8-го квітня вивісіть списки тих, хто їде до Австралії. Кожен хвилюється, боїться, щоб знову не лишитися до дальнього пароплава. Справді, о 8-ій годині вивісили частину списків. Всі обтовпили. Один читає, а всі слухають. Дехто свою радість висловлює вигуками, а один, дико викрикнувши, ще й шапкою вдарив об землю.

Вранці 9-го квітня проходимо вже комісію. Бачу, одна дівчина плаче, а її батько заспокоює: її покищо відкинули через якусь хворобу. В таборі випадково зустрічаємо нашу знайому Таню Килимник та І. Реву. Її тата проф. Ст. Килимника, я зустрічав ще в Берліні; його з дружиною лишили ще в Німеччині.

Помпеї. Публічний форум.

Того ж дня приходить новий транспорт з Людвігсбургу. З нетерпінням чекаємо, чи серед них є наші знайомі тaborяни. Справді, приїхали Скибінецькі, Гути, Суховерські. У Скибінечських синок Володя такий, як і наша п'ятирічна Галя. Вони в таборі часто разом бавилися. Побачивши здалека Бову, Галя хвилюється й каже:

— Я Бову зустріну поцілунком!

Вона біжить до нього, але він засоромився й одвернувся. Але вона налітає на нього з обіймами. Точиться веселі розмови з новоприбулими. А в таборі люди перемеляють язиками різні чутки та побрехеньки. Одні кажуть, що нашого пароплава ще нема, а цей, що є, піде до Бразилії. Хтось глузє з пароплава: він такий поганий, що переломиться, і одна половина піде до Австралії, а друга — до Бразилії. Та ми вже ладні якимнебудь, аби їхати.

Нарешті, 11-го квітня 1949 року о 7-мій годині вечора виносимо свої валізи і стаємо в довгу чергу на подвір'ї. Авта забирають нас і везуть до порту. Тут під крилами високих білих споруд знову стаємо в чергу.

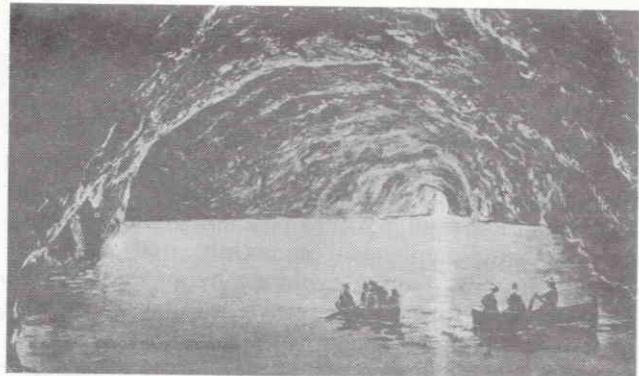
Ми чули, що наш пароплав називається «Магомеді». Питаємо про це одного італійця, що працює в порту. Він веде мене за ріг будинку, де біля причалу стоїть великий пароплав «Магомеді». Він, як довідується, розрахований на 1500 пасажирів. Коли я повернувся назад, одна пані з тривогою шепоче:

— Дивіться, он якесь авто з червоною зіркою під'їхало, мабуть, советське...

Та я догадуюся, що та зірка є й італійською державною прикметою, й заспокою її. І справді, пілай, що підійшов до нас, це підтверджив.

Тим часом черга швидко посувався вперед, і ми дістаємо пашпорти й ідемо на пароплав. Це ж я вперше в житті сходжу на пароплав. Шукаємо собі місця. Тим часом італійці — носильники приносять на пароплав валізи, які ми віддали ще в таборі. Знаходимо свої речі й виходимо на поклад корабля. Інші пасажири теж виходять наверх.

Оглядаємо навколо. Перед нашими очима підносяться велично гордий і грізний Везувій, вдалини

Капрі. Голуба грота.

темніють береги острова Капрі, де колись гостював наш Михайло Коцюбинський на дачі в Максима Горького, захоплювався Блакитною печерою в листах до Аплаксіної. А поблизу нас, у порту, десятки старих і нових пароплавів. Два чорняві італійці плавають на човні біля нашого пароплава і сітками підбирають всякі шкіри з помаранчів та всяке сміття, викинуте з пароплава.

О 4-тій годині рушаємо в дальшу дорогу. На прощання махаємо нашим «канадцям» і віддаляємося. Минаємо безхмарний Везувій. Нам видно тепер навіть темні смуги чи плями, де востаннє протікала під час вибуху лява... Це, певно, в 1906 році. З кратера вулкана ледве помітно, як підіймається невеликий струмок диму. Скільки разів він на своєму віку видав пострах і сіяв смерть навколо себе, скільки згубив людей і скільки разів ще він буде гнати перелякане населення навколоїшніх місцевостей геть від своїх хат, посилаючи зверху гарячим попелом і камінням та спалюючи все на своєму шляху?

Наближаємося й поволі минаємо скелясті береги Капрі. Цей невеличкий острів має всього 5 кілометрів завдовжки, але саме місто заховалося за прибережними угір'ями. А надворі поволі смеркає. Пароплав набрав уже повного погону, несучи нас, європейських ділістів, у далекий і невідомий край — до Австралії.

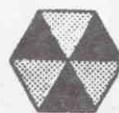
Complete
Home
Comfort!

- Автоматична, контролювана комп'ютером доставка оліви
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспечерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огрівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці
- Все фінансуємо на догідні сплати.

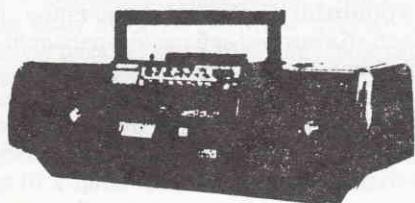
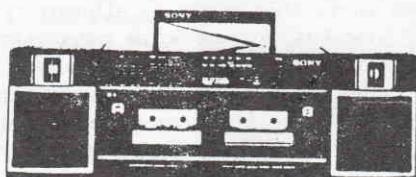
SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,

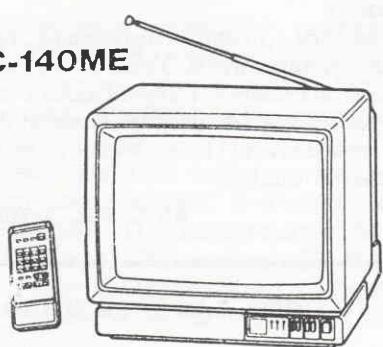
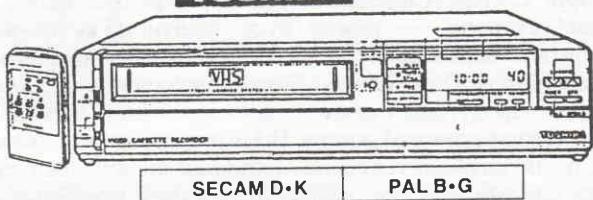
Tel. 232-2262

ВІ МОЖЕТЕ ПЛАТИТИ БЕЗКОШТОВНО У COMMUNITY TRUST CO. 2299 BLOOR ST. W.

SONA**HI****FI****УСЕ НА УКРАЇНУ****SHARP WQ-T221Z****SONY CFS-W365**

Великий вибір відеомагнітофонів (VCR), телевізорів, стереосистем, багатохвилевих радіоприймачів (з діапазонами довгих, середніх і коротких хвиль ФМ і АМ), стереомагнітофонів і іншої звуко- і відеоапаратури.

JVC C-140ME**TOSHIBA V-83CZ**
HITACHI
VM-600E

НАПРУГА 110-220 ВОЛЬТ
ЧАСТОТА 50-60 ГЕРЦ.

ТЕЛЕВІЗІЙНА АПАРАТУРА
ВПОВНІ ВІДПОВІДАЄ ПРИЙНЯТИЙ НА
УКРАЇНІ СИСТЕМІ SECAM

NATIONAL PANASONIC
NV-M7EN

Всі товари — продукції відомих світових фірм — SONY, JVC, AKAI,
AIWA, NATIONAL, PANASONIC, SHARP, HITACHI, TOSHIBA,
SANYO, SANSUI і PHILIPS

МИ ПРИСТОСОВУЄМО СОВЕТСЬКІ ВІДЕОКАСЕТИ НА КАНАДСЬКУ СИСТЕМУ

SONA**HI****FI**

332 YONGE STREET
(North of Eaton Centre)
TORONTO, ONT.
(416) 591-6616

232 RIDEAU STREET
OTTAWA, ONT.
(613) 238-7090

«НА ЗАХОДІ (Й НА СХОДІ) БЕЗ ЗМІН»

13-го червня ц.р. канцлер ФРН Гельмут Коль і М. Горбачов підписали в Бонні документ, який у перших точках гарантує самовизначення народів і людські права. Далі говориться про культурно-науково-економічну співпрацю і виміну ідей та працівників (і студентів) між обидвома країнами. Але коли в Німеччині вже тепер у здійснюванні цієї ініціативи заангажовані різні міста (Штутгарт — «Центр культурної співпраці», Дюссельдорф — «Дім радянської господарки», Нирдлінген — видавництво «Рус» (!?), яке плянує видавання 20-30 творів радянських авторів річно), з дотеперішніх повідомлень виходить, що всі подібні установи в Радянському Союзі будуть згуртовані в ...Москви!

Хотілося б вірити щирості Горбачевого руху і реформ, хоч недавнє святкування 1000-ліття християнства на Сході Європи, з інтернаціональними вроочистостями в Москві, насторожує: час постання української нації та формування її свідомості і культури — це історичні питання та проблеми дослідників, але що цей ювілей стосувався подій в Києві, а не Москви — історично безсумнівний факт, грубо й безцеремонно зігнорований...

Нині на Заході рішеться доля об'єднання Європи, що з історичної перспективи означає прогрес ідеї гуманності. Але західним прихильникам цієї ідеї, яким історія Східної Європи — це монета відома лише з однієї сторони, — важко буде знайти об'єктивний ключ для переведення в життя програми самовизначення народів, особливо — самовизначення українського народу, який існує на краю світового політичного (і культурного) життя. В Німеччині, для прикладу, після загибелі генерала Чупринки авгзбурзька газета повідомляла про «жалобні поминки російської колонії в Мюнхені в честь українського героя»; на заваження стосовно парадоксів у цій інформації, редакція виправдувалась, що німецький читач саме так звик бачити і розуміти Східної Європу. Від того часу нічого на цьому «фронті» не змінилось: для народу (американського теж) і в уяві представників приватних підприємств і установ — це все ще російська імперія.

Ідея об'єднання Європи на часі, демократичного

об'єднання, а не засобами Гітлера («Нова Європа» — пам'ятаєте?) і Леніна-Сталіна. В дебатах про приєднання Сходу Європи до цього руху теж кожна східна нація повинна мати необмежене право на незалежні і неконтрольовані рішення. Включення Радянського Союзу юрбою не є в інтересі України, яку вважають Баварією Німеччини чи Тексасом Росії. Перед приїздом Горбачова до Західної Німеччини, німецька телевізія (Дуйсбург) зі співучастю Москви передала програму з назвою «Пісня творить мости», в якій були заступлені різні провінції Західної Німеччини та різні радянські республіки — небажані «паралелі», про які була щойно мова.

Отже розвіяння цього міту є першою передумовою нашої позитивно-активної участі при будові «європейського дому»! Раїса Горбачова, під час перебування в Західній Німеччині, відвідала цвинтар у Штуденброка, де — як говорить пропам'ятна таблиця — поховані сотні російських (!) полонених, хоч більшість з них росіянами напевно не були. Отже і ще раз: «На Заході без змін!»

Само собою розуміється, що у цьому пляні наші історично-культурні загарбані пам'ятки та історичні епізоди повинні повернутись додому, з належним відшкодуванням за заподіяне московською політикою українському народові горе і втрати в його культурному житті.

Такі вимоги є правно умотивовані, одобрені і прийняті культурним світом. Успіх в об'єднанні Європи залежатиме від широї і справедливої підготовки, що ми, як вдома так і в діаспорі повинні світові пригадувати і домагатись! І не лише в українській пресі українською мовою.

Ю. С-вій, Західна Німеччина.

СПІТЬ І БУДЕТЕ МОЛОДІ

Американські фахівці твердять, що, мабуть, найкращим еліксиром молодості є сон. Встановлено, що м'язова втома може бути ліквідована протягом досить короткого часу. Однак відновлення нервової системи потребує принаймні семи-восьми годин глибокого сну.

- Спальні
- Іdalyni
- Вітальні
- Домашні прилади
- Матраси
- Софи
- Декоративні вироби

1995 Dundas St. E. Mississauga, Ont.

(1 km W. of Hwy 427) Tel. 624-4411

Власники запрошуєть Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

ОГЛЯДИ – РЕЦЕНЗІЙ – НОТАТКИ

Петро ОДАРЧЕНКО

ТВОРЧІСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА В ОЦІНЦІ СВІТОВОЇ КРИТИКИ

«... Він був кріпаком — і став велетнем у царстві людської культури... Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті — невмирущу славу і всезростаючу радість, яку в мільйонів людських сердець все ново збуджуватимуть його твори.

Іван Франко

Геніальний український поет і національний пророк України Тарас Шевченко був не тільки величним талановитим поетом та великим майстром образотворчого мистецтва, а одночасно й незламним і непримиреним борцем за свободу українського народу і інших поневолених народів Російської імперії, а також і борцем за найвищі людські ідеали свободи, гуманності і демократії.

Тому то Шевченко належить до найулюблених поетів не тільки українського народу, а й усіх народів світу.

Славетний Шевченків «Заповіт» перекладено більш як стома мовами. На слова «Заповіту» створено понад 60 музичних інтерпретацій, авторами яких були не тільки українські композитори, а й композитори інших народів світу. На слова поезій Шевченка створили музичні твори не тільки численні українські композитори, а й композитори інших народів зокрема П. Чайковський, М. Мусоргський, О. Серов, С. Рахманінов, К. Вільбоа. О. Размадзе. Р. Гліер, С. Прокоф'єв, А. Тертерян, Р. Тохадзе, Г. Чхіквадзе. А. Маілян, О. Спендіаров та багато інших.

Письменники, літературні критики, літературознавці численних країн світу високо оцінюють творчість Т. Шевченка.

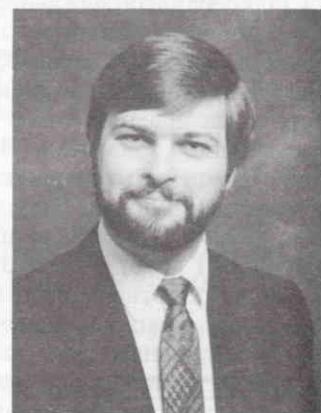
Найбільшою популярністю і славою користувався Т. Шевченко серед слов'янських народів. Високу оцінку творчості Т. Шевченка дали письменники, поети і критики в Росії: М. Михайлов, А. Плещеєв, М. Добролюбов, М. Чернишевський, М. Лесков. Д. Мінаєв, Н. Златовратський, І. Бунін, А. Чехов, Л. Толстой, О. Толстой, В. Вересаєв та багато інших. Письменник Іван Прижов підкреслював виключну силу мистецького впливу «Кобзаря» на читачів усякої національності. Лев Толстой особливо високо оцінював поему Шевченка «Наймичка», підкреслюючи, що в цій поемі «зворушили розроблену вічна тема — сила материнської любові».

Видатний російський критик Аполон Григор'єв назвав Шевченка «першим великим поетом нової великої літератури слов'янського світу.» «... Щодо краси і сили поезії багато хто ставить Шевченка врівень із Пушкіним і Міцкевичем. Ми підем далі: у Шевченка сяє та гола краса поезії народної, якої у Пушкіна і Міцкевича лише іскорки блищають.»

АНДРІЙ ЛАТИШКО

допоможе купити
або ПРОДАТИ

апартаменти, будинки,
бізнеси, котеджі і фарми

Пропу телефонувати:

236-2666 — бюро
620-4953 — дім

CHOLKAN CORPORATION • REALTOR
5302 Dundas St. W., Toronto, Ont., M9B 1B2.

Naturopathic Clinic

Д-р Галина СРОЧИНСЬКА, М.Д., Н.Д.І

Д-р Лідія ДОБОШ, М.Д., Н.Д.

Via Medicatrix Naturae

(ЗІЛЛЯ, ГОМЕОПАТИЯ, ДІЄТА,
АКЮПАНЧЮР, ГІДРОТЕРАПІЯ,
ФІЗІОТЕРАПІЯ)

ЛІКУВАННЯ:

алергій, артриту, ревматизму, простуди, болів голови, мігрени, виразок шлунка, нестравності, надмірної ваги, паразитів системи травлення, болів спини, хвороб шкіри (екземи), жиляків, налогу курення, профілактика збереження доброго здоров'я.

1595 Bloor St. West, Subway: DUNDAS WEST,
Toronto, Ont., M6P 1A6   Тел.: 534-0050

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІБ

та інші печива випікає

Українська пекарня

THE FUTURE BAKERY

власниками якої є Родина Вжесневських

— можна набути також ріжні українські страви у нашій каварні

відкрито 7 днів у тижні!

735 Queen St. W., Toronto, Ont.

Tel. 368-4235

Видатні російські літературознавці підкреслювали стійкість, мужність Шевченка і велику літературну цінність його творчості. А. Пипін вважав

Шевченка настільки оригінальним, що «в особливому складі його творчості навряд чи можливо знайти рівного йому в слов'янській поезії.» А. Пипін підкреслював загальнолюдське значення творчости великого українського поета.

Академік Д.М. Овсяніко-Куліковський, аналізуючи поетичні твори Шевченка, особливу увагу звернув на щасливе сполучення у Шевченка кількох великих талантів: «В поезії Шевченка елементи художнього живописання з'єднуються з елементами музичними. Наприклад: «Садок вишневий коло хати»... Під цим віршем могли б підписатися і Пушкін, і Гете, і Шіллер, і Гайне — він аж проситься на полотно. Це зразок лірики живописання. Тут картина національного побуту змальована так, що є надбанням людства... Переносити національне на загальнолюдське, на загальнолюдський ґрунт — це таємниця генія. Прикладом музичної лірики є вірш «Огні горять, музика грає.» Це музика. Цей вірш покладено на музику. І значна частина «Кобзаря» може бути покладена на музику і може бути намальована». Про вірш Шевченка «Мені однаково» видатний літературознавець пише: «В цьому вірші така сила ліризму, рівного якому важко знайти або навіть неможливо.... З своїм «Кобзарем» Шевченко був виразником і збудником національного відродження України.»

Видатний російський філолог і літературознавець академік Ф. Є. Корш 1912 року в Збірнику, присвяченому пам'яті Шевченка, у своїй праці «Шевченко серед поетів слов'янства» відзначив геніяльність Т. Шевченка і його почесне місце в світовій літературі. Ф. Корш був автором кількох праць про Шевченка і багатьох праць, написаних в оборону української мови. Він вивчив українську мову і так добре володів нею, що навіть писав вірші українською мовою. Він гостро виступив проти українця-ренегата, галицького москофіла Л. Вергуна, який у своїй пасквільній українофобській статті заперечував право українського народу на самостійну українську національну літературу і виступав проти Шевченка. Ці писання ренегата так обурили академіка Ф. Корша, що він написав українською мовою вірш «Хуляттям Шевченка». Цей вірш надруковано в «Літературно-Науковому Віснику» 1914 р. (ч.2). Ось кілька уривків із цього вірша:

«Неправедно виниш Шевченка ти Тараса,
Що буцім він «Парнас всеруський» розділив:
Адже і не було «всеруського» Парнаса,
А на московському — щоправда — він не сів...

Його насіння не загинуло, росте та кріпне без кінця
Від нього почалась нова вкраїнська нива,
Що з неї буде плід і вжиток на весь люд
А хто в чужу дударить, хоч не вміє,
Такий не соловей, а мабуть тільки шпак.

Російський письменник А.С. Серафимович стверджує, що Щевченко був його вчителем: «Я вчився по його творах писати. Геніяльна образність, чудова яскравість, потрясаючий драматизм

творів Шевченка ніколи не вирвеш із серця, вони освітлюють все життя».

Російський письменник О.М. Толстой 1939 р. писав: «Він (Шевченко) — душа українського народу, і тому на вічні часи народ возвіг пам'ятник своєму співцеві, своєму серцю, яке палає любов'ю і гнівом.»

Найвидатніші білоруські поети Янка Купала, Якуб Колас та інші зазнали великого впливу Шевченка. Особливо великі заслуги в дослідженні поетичної майстерності Шевченка має видатний білоруський поет і літературознавець Максим Богданович (1891-1917), автор цінних праць про Шевченка. В особі Шевченка Богданович бачить великого поета з всесвітнім ім'ям. За словами Богдановича, «Шевченко — це письменник, якому судилася велична роль зробитися символом культурної цінності усього народу, уособлення всієї його духовної сутності.»

У статті «Краса і сила» («Украинская Жизнь», 1914, 2) Богданович дав блискучу аналізу віршової майстерності Шевченка. Богданович високо ставить Шевченка як майстра слова і вважає його першокласним поетом, який злагатив невмирущими творами українську й світову літературу. Богданович підкреслив могутній поетичний дар Шевченка, безсмертну красу його поезії, новаторську суть творчості Шевченка, її оригінальність і самобутність. Докладно аналізуючи художні особливості поетичної творчості Шевченка, велику майстерність Шевченкового вірша, спорідненість поезії Шевченка з українською народною піснею, відзначаючи виняткову музикальність Шевченкового вірша, Богданович приходить до такого висновку: «В особі Шевченка всесвітня література має поета з віршем мелодійним і напрочуд гарним, — поета, який красу своїх творів будував не на засобах поетичного впливу, що б'ють у вічі, а, навпаки, на засобах найтонших — асонансах, алітераціях, внутрішніх римах...»

Польські письменники, критики й літературознавці — Л. Совінський (1831-1887), Л. Кондратович-Сирокомля (1823-1862), А. Гожалчинський, П. Свенціцький (1841-1876), В. Оркан (1876-1930), Ч. Янковський (1857-1929), Е. Колодзейчик (1886-1915), М. Якубець (1910 —), Єжи Єндржеєвич (1902-1975), Т. Лер-Сплавінський (1891-1965) та інші високо оцінювали творчість великого українського поета.

Талановитий польський письменник П. Свенціцький 1871 р. писав: «Великі поети: Байрон, Гете, Словацький — великий поет Шевченко! З тими геніями до ряду він став, перевищив їх, величний!» Польський поет Ч. Янковський в статті «Кобзар України» (1911) такими словами означив вагу Шевченка для України і для всього світу: «Він (Шевченко) поклав основний фундамент під національну свідомість, яка з того часу розвивалася з року в рік, а величчю свого «Кобзаря» завоював

українському письменству громадянство в світовій літературі».

Видатний польський письменник і літературознавець Єжи Єнджеєвич, автор великого біографічного роману про Шевченка, «Українські ночі або родовід генія» (*Noce Ukrainskie abo rodowod geniusza*, 1972), який друкується в перекладі на українську мову в журналі «Кіїв», дуже докладно й яскравими фарбами змалював життя й творчість Т. Шевченка на широкому тлі історичних, суспільних і культурних подій своєї епохи, підкресливши, що Шевченко був геніяльним поетом і геніяльним організатором національної свідомості українців. Поезія Шевченка,каже він «як стовп вогняний світить українцям і вказує їм шлях до майбутнього».

Сучасний видатний польський літературознавець професор Мар'ян Якубець, автор монографії «Шевченко і польська література» та окремих розвідок про Шевченка, зазначає, що поетична творчість Шевченка — це — «одно з найцікавіших явищ у світовій літературі XIX століття». І далі він стверджує: «Небагато було на світі поетів, які б відграли в житті власних народів більшу роль, ніж Шевченко на Україні... Поезія Шевченка була явищем єдиним і неповторним.

Немає в ній відповідника в світовій літературі. Поет відчув і відтворив єдину й неповторну долю свого народу..., він був володарем душі свого народу, його совісти, ...він на весь голос, якого ще не чули в цьому краї, закликав український народ до боротьби за громадську й національну свободу...»

Чеські й словацькі письменники й літературознавці у своїх працях про Шевченка підкреслювали його великий вплив на слов'янські літератури і його велике значення для українського народу і для всіх народів світу. Видатний чеський письменник Ян Гудец (1856-1940) писав: «Для свого народу Шевченко став ніби прапором; живодайне слово поета стало запалюючою іскрою нової сили... і цією новою силою була національна свідомість.»

Сучасний видатний чеський і словацький літературознавець Михайло Мольнар (1930-) у своїй науковій розвідці «Тарас Шевченко у чехів і словаків» підкреслив загальнолюдське значення творчості Шевченка: «....завдяки вдалому поєднанню національних і загальнолюдських мотивів шевченківська поезія стала зрозумілою, а часто й близькою багатьом читачам не українцям та навіть і не слов'янам. Шевченко став поетом загальнолюдського значення, який має що сказати найвіддаленішим народам світу.»

Особливо великий вплив мав Шевченко на болгарських поетів і письменників. Болгарський народ, що боровся за національну й політичну свободу, в могутній поезії Шевченка, в його національно-визвольних ідеях бачив виявлення своїх власних прағнень і заповітних мрій.

Болгарські критики й літературознавці багато писали про Шевченка. Видатний болгарський літературознавець Іван Шишманов (1862-1928), автор багатьох праць про Шевченка, докладно проаналі-

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ

DANYA

FASHION SHOPPE
2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4
Телефон: 766-4511

ГОВОРІМО ПО-УКРАЇНСЬКИ

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

2295 Bloor St. W
1094 St. Clair Ave W.
1304 King St. W.
Toronto, Ont.

arka shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками
та з іншими проблемами.

— ROMIKA — SALAMANDER — LA VALLE
— GALLUS — ORTHOPAEDIC SHOES
ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2196 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ
- ГУСЛЯНКА
- БІЛИЙ СИР
- СМЕТАНА

212 Mavety Street
TORONTO, ONTARIO
Tel: 766-6711

У СЕ СМАЧНЕ,
ДОБРОЯКІСНЕ!

зував творчий шлях великого українського поета, показав великий вплив його творчості на болгарських поетів Р. Жинзифова, Л. Каравелова. П. Славейкова. «Пристрасна любов до батьківщини і віра в її світле майбутнє — це основні акорди Шевченкової лірі» — каже І. Шишманов.

Ювілейні роки — 1911 і 1914 викликали в Болгарії надзвичайно великий інтерес до Шевченка.

Великий відгук поезія Шевченка мала також у Сербії, Хорватії, Словенії, Македонії, Чорногорії та Боснії.

Словенський критик Й. Абрам (1875-1938) підкреслив велике значення Шевченка для всього людства: «Між увінчаними геніями світу важко знайти йому рівного... Шевченко відрізняється від інших поетів тим, що він уособлює в собі увесь багаточисленний український народ: він є голос народу, виразник страждань, праґнень і життя народу, він є його душа... він будитель, вчитель, проводир і пророк народу... Жодна нація не має поета, який би був так тісно зв'язаний з народом, як чудовий Шевченко з Україною».

Велике значення Шевченка для майбутнього підкреслює словенський критик Андрій Хаєк в опублікованій 1903 р. статті: «Тарас Шевченко охоплює своїм генієм не тільки минуле та сучасне свого народу, а й дивиться також і в майбутнє... Шевченко запалив у своїх піснях світло волі, братньої любові, демократизму, солідарності з усіма гнобленими, і за тим світлом ітиме ще багато поколінь українського народу.»

(Закінчення в наступному числі)

Ростислав ВАСИЛЕНКО

«ОСТАННІЙ ПОСТРІЛ» І ЙОГО ВІДГОМІН

(Враження читача на «Останній постріл»
Романа Колісника)

Закриваю останню сторінку книжки Романа Колісника «Останній постріл». Книжка прочитана — в пам'яті починається відгомін подій. І хоч я ні в Дивізії і взагалі ні в якому війську в Другу Світову війну не був, все ж як артист був на фронті і тому «Останній постріл» викликає певні асоціації.

Книжка має приємний вигляд («Слово» 1989), 255 сторінок, мовний редактор Дмитро Чуб, мій добрий приятель ще з австралійських часів. На обкладинці його позитивний коментар про цю повість. Так само і моого земляка з Києва проф. В. Ревуцького, а також Юрія Стефаника. Це — літератори, а я читач. Книжки розраховані на читачів. То ж дозволю собі забрати трохи місяця в журналі, щоб всиловити свою читацьку думку.

Почавши читати повість я ще раз перевірив — Дмитро Чуб (Нитченко) редактор мови? Це ж сержант фахівець, мовник, письменник, літературознавець. Як же тоді з відхиленням від літературного нормативу в повісті, безлічі т. зв. галицизмів? Але вчитуючись далі у твір я збагнув — так говорять персонажі Колісникового твору, не сам Колісник. Виправити у них оці — «мелльдуватися», «фасувати», «кріс», «писок», «Стефцьо», «Ярко», і.т.д. і не буде дійсної картини з тих прийнятих 53 тисяч чи покликаних 22 тисяч до Дивізії.¹ І тому Дмитро Чуб і автор лишили оригінальну мову тих часів і теренів для персонажів. Описова ж мова автора така як має бути в літературному творі.

Валеріян Ревуцький зауважив імпресіоналістичний опис подій. В творі дійсно розроблені тонкі способи передачі вражень, як основних аспектів переживань та думок. Прикладів багато, серед них сцена розстрілу дивізійника Миколи (ст.180), зустріч двох українців з протилежними армій — сотника Кука і капітана Плюща (ст. 229-31), зустріч гімназійних колег дивізійників на полі бою, мертвого Папірчука і живого Колоса (ст. 92-95) та багато інших сцен, після яких думаєш.

Створивши літом 1943 року при допомозі пропаганди і шантажу «Ваффен СС Дивізію Галичина з так званих 20 тисяч добровольців², німці спочатку обіцяли, що в Дивізії буде українське командування, але після створення перебрали весь командиний склад в своїх німецьких руках. В творі «Останній постріл» Роман Колісник виразно показав негативне ставлення дивізійників до їхніх німецьких командирів. Автор підкреслює тупість і зарозумілість німців офіцерів, ріжних Курцбахів, Форстройтерів, що твердидли — «В моїй сотні нема українців, в моїй сотні є тільки Галіціанер. Так розпорядив СС Райхсфюрер Гіммлер» (ст. 57), ріжних Гавптманів, що вішали наших людей, Кранців, що не розуміли,

ПОДАЙТЕ РУКУ!

Громадський комітет будови гуртожитку у Білому Борі (Польща), після шестирічних наполегливих заходів, спираючись на моральну і фінансову допомогу, що надходила від української громадськості країни та установ, поодиноких осіб з-за кордону, 3 червня 1989 року відкрив двері новозбудованого інтернату.

Добачаючи, однак, потребу, щоб на одному майданчику, поруч інтернату видніла і школа, група відданих людей, що на свої плечі взяла цей здиг, прагне продовжувати гарну ідею нас усіх і довести її до здійснення. Але може стати це тільки при надалі відчутній нашій допомозі.

Отож стаємо на висоті завдання та своєю свідомістю зведімо ще шкільний дім для дітей, які вчаться в єдиній у Польщі початковій школі з українською мовою навчання.

Добровільні пожертви слід надсилати на такий банківський девізний (в іноземній валюті) рахунок:

Bank Polska Kasa Opieki S.A.
Oddział w Gdansku
Ekspozytura w Koszalinie
Koszalin, ul. Armii Czerwonej 82
6.33019-433967-151-6-787
Spoleczny Komitet Budowy Internatu
w Bialym Borze
Polska

що таке Україна, та інших звихнених юберменшів.

Деякі наші автори ідеалізують Дивізію і навіть оправдують її створення (Василь Верига «Дорогами Другої Світової Війни»). Цієї ідеалізації немає у Романа Колісника. Навпаки, після прочитання твору я, як читач, виніс враження, що в автора відчувається біль і жаль і до організаторів створення Дивізії, включно з українськими, і до несповнених національних надій. Цей жаль і сумніви у героя твору Юрка Колоса закрадаються в розмові з розчарованим другом Ярком: — «Чому я пішов до Дивізії? За ковбасу й мармеладу? Я вдавився б тою ковбасою, якби так було! То чому? Бо тоді був такий час, настала така пора... а може дійсно то тільки так пропаганда блиснула на мить?... Чи варт поносити жертви в чужому мундирі, не знаючи навіть, чи доведеться дійти до своєї мети?» (ст. 87-88)

О цей жаль, на мій читацький погляд, проходить лейтмотивом у Романа Колісника через цілій твір. І це зрозуміло, бо тодішні організатори, що творили Дивізію ніби бачили в ній повторення Усусусів, силу, що стримає Червону Армію перед Галичиною. Ті амбіціонери морально несли відповідальність за даремне винищення цвіту галицької молоді. За три дні бою під Бродами в липні 1944 року згинуло 6 тисяч дивізійників, а велика кількість потрапила до полону. Про полонених згадує Юрій Самброс в книзі «Щаблі», що «Червона Армія брала багато полонених солдатів німецької армії, які виявилися українцями».³ Коли взяти до уваги, що з 14 тисяч складу у Дивізії на фронті повернулося назад 2 тисячі а 6 тисяч було вбито, то виходить, що десь 6 тисяч було взято в полон.⁴ А що з ними сталося в Архіпелагах Гулагах добре відомо.

Цікава аналогія в історії звязана з Бродами. 28 років раніше, у Першу Світову Війну, у тому ж місяці липні там теж був великий бій. З одного боку Армія німецького командувача фон Ботмера, а з другого 11-та Армія царського генерала Сахарова. Вислід — росіяни захопили Броди 28 липня 1916 року взявши при тому 40 тисяч полонених.⁵ Напевно серед тих полонених були й українці. Можливо й Усусуси.

Микола Лебедь в книзі «УПА» висловлює відверто свою думку «...УПА протиставилися рішуче творенню СС Дивізії «Галичина»... (якщо це правда, то чому стільки прихильників ОУНр опинилося в Дивізії? — Ред) Смерть тих тисяч не приносить, на жаль, національної чести їх організаторам і керівникам, це не свідчить про їхню політичну зрілість та не може бути символом української визвольної боротьби». (ст. 152) Очевидно таким символом була УПА.

Дивізію потребували більше німці як українці. Після Сталінграду вони збагнули, що німецької сили замало зломити ворога і Гітлер висловився «Усвідомлення, що ніяка сторона не може знищити іншу приведе до компромісового миру».⁶ Тому в 1943 році міністри закордонних справ Рібентроп і Молотов зустрілися таємно для обговорення умов

OVER
30
YEARS OF
SERVICE

ПОНАД
30
РОКІВ
ПОСЛУГ

КУПНО, ПРОДАЖ та ОЦІНКИ РЕАЛЬНОСТЕЙ
CHOLKAN CORPORATION • REALTOR

Real estate — Appraisals

ЦЕНТРАЛЬНЕ БЮРО:

527 Bloor St. W., Toronto, Ont., M5S 1Y5 (416) 532-4404

OTHER BRANCHES:

2336 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6S 1P3 763-5555

5302 Dundas St. W., Etobicoke, Ont., M1B 1B2 236-2666

Main St., Port Sydney, Ont., P0B 1L0 (705) 385-2983

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN
Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) • 231-7447

ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

- ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНІ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАБАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;
- ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

Chevrolet Oldsmobile

3200 BLOOR ST. WEST

236-1011

КОВАЛЬСЬКА ХРИСТЯ

— НАЙЛІПШІЙ ВИБІР НОВИХ І ВЖИВАНИХ АВТ; НАЙКРАЩІ ЦІНИ!

— Христя Ковальська допоможе Вам купити або винайняти відповідне авто, полагодити позику, гарантію тощо.

Фахова і солідна обслуга, можна порозумітись українською мовою.

замирення. Німці хотіли, щоб новий кордон проходив по Дніпру, що дало б їм понад 130.000 кв. миль території. Адже заради хліба, вугілля, та індустрії України вони послабили наступ на Москву, хоч як цього не вимагав танковий генерал Гудеріян, на

що Гітлер відповів — «Мої генерали нічого не знають про економічний аспект війни». ⁷ На таємних переговорах 1943-го року Совети настоювали на довоєнних кордонах. Перемога в Сталінграді коштувала їм 300.000 жертв. Тоді, після невдалих переговорів, німці почали шукати допомогу для Вермахту з покорених народів. Так створено Козачу Дивізію, РОА, Дивізію «Галичина» та інші формaciї.

Отже в творі Романа Колісника на тлі шоденних буднів, боїв, мандрів дивізійників, де є часте забарвлення гумором, в все ж відчуваю біль і жаль головного героя Юрка Колоса до марно знищених тисяч української молоді, часто освіченої. До речі, зрадився мені Роман Колісник в листі, що «Герой повісті не є автор... Однак розповідь основана на справжніх подіях... Моя мета була змалювати справжню картину вояцького життя в українській Дивізії».

Твір написаний цікаво. Є сцени, події, сповнені емоцій, людяності, жаху випадковостей і жорстокості законів війни. Ось кілька прикладів — смертельно ранений червоноармієць, якого Юрко Колос поїТЬ водою, просить його дострелити (ст. 95-96), другий ранений ворожий солдат дивиться на Юрка і щось шукає рукою, Юрко думає гранату і стріляє солдату в голову, а в руці була родинна фотографія солдата (ст. 97). Син дивізійник взяв в полон батька червоноармійця. Вони разом, щасливі. В ході бою сина убито, потрясений батько посилає Юрка на прорив. — «А Ви? — Мені не туди. Я залишаюся на рідній землі, поховаю сина гідно, а далі як Бог даст» (ст. 111). Цікавим штрихом описано соборність. Дивізійник «східняк» Степан був часто предметом кінів, аж поки другий дивізійник, галичанин Циган не спитає напасників чи вони знають Шевченка і Петлюру. Ті почали за- свідчувати свій патріотизм знанням цих великих людей. Тоді Циган спитав: «А ти Собку, і ти, Ковалисько, і ви всі інші, знаєте, що Шевченко і Петлюра були східняки?» (ст. 161). Запам'ятовується смертельна стріча Плюща і Колоса (ст. 233-34), а також смерть Стефка, де з безголової шиї звисає шолом, який підтримують посинілі пальці (ст. 255).

Читаючи «Останній постріл» Р. Колісника згадується інший твір про бій під Бродами — «Огненне коло» І. Багряного. Там тяжко ранений дивізійник Роман, що просить товариша Петра його дестрелити, каже — «Знаєш, я думаю, колись люди в Україні матимуть приказку — загинув, як під Бродами. Цебто замість отого — як сірко на ярмарку, ні за нюх табаки».

Сатирою звучить у Колісника сцена присяги дивізійників німецькою мовою Гітлерові. Приїзд генерала Шандрука в квітні 1945 року і присяга Дивізії Української Національної Армії кидає трохи світла в темряву тих подій, але за місяць вже закінчилась війна. У творі вживается досить німецьких виразів і вони в контексті ситуацій звучать як підкреплення зарозумілості німців. Кілька спрощених вульгаризмів з уст вояків не вражают. Зрештою тепер така мода. Символічно кінчаеться твір коли

ранений Юрко Колос кидає рештки розбитої рушниці за окіп, вилазить з нього, зсуває з плечей ремені, набійниці, багнет, звільняється від німецької уніформи і зброй: «Які вони осоружні. Обходжу їх, немов вони перетворилися у трійливе гаддя ... Мій військовий значок падає з шиї з розірваним шнурком. Я його не підношу». (ст. 255)

«Останній постріл» читається з цікавістю, лишаючи відгомін в думках. Це не є белетристика для легкого читання, хоч читається твір і легко, але викликає емоції, спогади, аналізи.

1 Микола Лебедь «УПА» ст. 82

2 Там же, ст. 83

3 Юрій Самборсь «Щаблі — мій шлях до комунізму» ст. 394

4 М. Лебедь «УПА» ст. 152 (Хоч багато з відступаючих дивізійників залишилися в підпіллі або включились до відділів УПА. Правда, остаточно й вони загинули в боях чи в Гулагах — Ред.)

5 Енциклопедія Британіка, том 14 ст. 464

6 Тайм, 4 вересня 1989, ст. 40

7 Там же, ст. 39

Монті КВІНТЕР

СЛОВО НА КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРО СПІЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА

Мені приемно бути учасником відкриття цікавої нової доби канадських стосунків з Україною. Наши взаємини тривають майже століття, від переселення первісних українських родин на західні прерії Канади, на землі дуже подібні до вашої країни.

Відтоді до цієї першої горстки витривалих пionерів долучились тисячі українських родин, які прибули до Канади після першої та другої світових воєн. Багато з них поселилося, як і їх попередники, в Західній Канаді. В наших степових провінціях існує кілька поселень з українськими назвами і там часто почуєте українську мову.

Інші родини поселилися в Східній Канаді, де сьогодні в багатьох містах і містечках існують життезадатні українські культурні громади.

Сьогодні в цілій Канаді живе майже три четверти мільйона громадян українського походження, які роблять важливий вклад в політичне, економічне та культурне життя нашої країни.

Багато українських канадців глибоко прив'язані до культури свого рідного краю. Вони вдережують близькі контакти з друзями та родичами в Україні і зберігають свою рідну мову та культуру в Канаді.

Оце глибоке відчуття спільноти спадщини спонукало цю групу канадських підприємців використати нові можливості для відновлення зв'язків зі своїм рідним краєм і приїхати сюди до Києва.

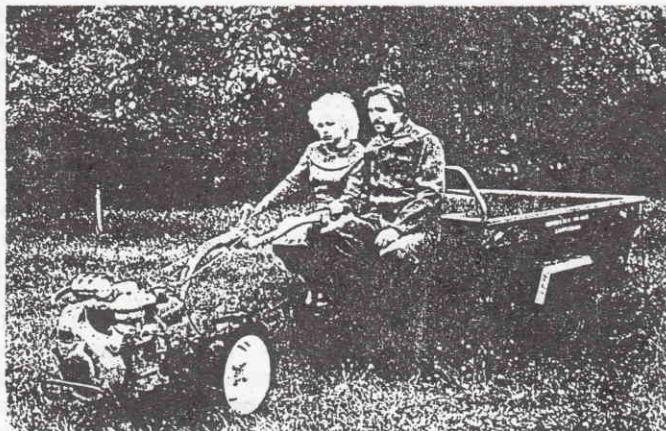
Вони, можливо, краще як більшість канадців, розуміють вагу реформ, що їх впроваджує президент Горбачов, якого політика гласності, передбудови та демократизації перетворює радянське суспільство в дійсно революційний спосіб.

«БІЛОРУСЬ» ДО ВАШИХ ПОСЛУГ

Якщо Ви бажаєте зробити подарунок своїм рідним або друзям, які проживають в сільській місцевості ССРС, то найкращим подарунком для них буде **трактор** або мінітрактор у комплекті з плугом, причепкою, косаркою та іншими сільськогосподарськими знаряддями.

Доставити цей подарунок Вашим родичам або друзям прямо з відповідного заводу в ССРС допоможе «Білорусь Еквіпмент оф Канада Лтд.

Оплативши вартість трактора чи іншої машини з полегшенням у Канаді, Ви звільните Ваших рідних і друзів від усіх видатків і клопотів, звязаних з таким одержанням.

Всю необхідну інформацію отримаєте, звернувшись на таку адресу:

**«Belarus Equipment of Canada Ltd»
43 Goldthorne Avenue
Toronto, Ontario M8Z 5S7**

Tel.: (416) 259-3791

Ми канадці, що живемо, як і ви, в просторій різноманітній країні, здібні зрозуміти і оцінити ці завдання, що стоять перед Радянським Союзом, який йде назустріч економічним вимогам 21-го століття.

Властиво, ми дуже зацікавлені далекосяжними наслідками політики перебудови, яка вводить основні зміни в радянську економію.

На наш погляд, Радянський Союз при допомозі перебудови хоче зmodернізувати промислове виробництво через придбання нових машин та систем управління.

Ми також свідомі того, що радянський список замовлень об'ємає величезне число виробів, обслуг та технічних знань, які канадці всілі доставити. До них належать удосконалені системи доріг і залізничних шляхів, готелеві будівлі, медичні вироби, харчове виробництво та засоби охорони природи.

Ми теж знаємо, що Україна з її високо розвиненою та різноманітною економікою належить до тих регіонів Радянського Союзу, які мають найкращі завданки на розмноження економічних зв'язків з Канадою.

І коли візьмемо під увагу глибокі культурні зв'язки, що в'яжуть Канаду із Україною, то мені видається, що у нас є солідні підстави, на яких можна розвивати жваві та взаємно корисні торговельні відносини між нашими двома спільнотами.

В цьому контексті мені приемно ствердити, що ми вже спостерігаємо драматичні та позитивні зміни в об'ємах торгівлі між Канадою і Радянським Союзом.

В 1984-му році Канади збут в Радянському Союзі, головно завдяки вивозові пшениці, дійшов до найвищого рівня, до вартості 2,1 більйонів доларів, в тому часі ми закупили радянських виробів лише на 28 міль-

йонів доларів, об'єми торгівлі між нами постійно зменшувалися аж до минулого року, коли настав величезний зворот в наших торговельних відношеннях.

1988-го року канадський експорт до Радянського Союзу підскочив у вартості до вище 1,1 більйона доларів, себто на 44 відсотків в порівнянні із 1987 роком, рівночасно, Радянський імпорт до Канади значно зрос: від 36 мільйонів доларів 1987-го року до 156 мільйонів доларів в минулому році.

І мені приемно зазначити, що подібна тенденція помітна в онтарійській торгівлі з Радянським Союзом. Минулого року наш вивіз зрос до 38 мільйонів доларів в порівнянні з 12 мільйонами 1987-го року. А радянський ввіз до Онтаріо підскочив надзвичайно: від лише 3-х мільйонів доларів 1987-го року до вище 68 мільйонів доларів в минулому році.

Хоча пшениця та інші хлібні злаки займають надалі чільне місце в нашім вивозі до вашої країни, ми вам доставляємо й інші сільськогосподарські продукти, промислову машинерію, залізні та сталеві вироби, засоби транспортації, хімічні речовини та чистильники і кольорові метали.

Наприклад, в сільсько-господарському секторі онтарійські фірми вже від кількох років дуже активні в ділянках скотарства та насінництва.

Зазначу, що ось недавно провінційне міністерство сільського-господарства та харчування виславо до вас велику торговельну делегацію, щоби збільшити продаж онтарійського насіння, додам, що ми плянуємо вислати весною наступного року до Радянського Союзу ще одне торговельне представництво від онтарійських агропромислових фірм.

Радянський вивіз до Канади досягнув вартості 156 мільйонів доларів 1988-го року головно завдяки продажі платини на суму 109 мільйонів доларів.

В цей же час, Беларус Еквіпмент оф Канада (Belarus Equipment of Canada), фірма яка продає радянського виробу трактори і комбайни, та Стен-Канада (Stan-Canada), яка продає верстати, мали гарні успіхи і збільшили збут своїх товарів в Канаді, недавно засновано нову фірму, Вінчестер Груп (Winchester Group), яка ввозить радянського виробу тканини, аксесуари до одягу та наукові інструменти.

Ми тішимися цим великим розростом радянського вивозу до Канади. Він забезпечує вас валютою, за яку ви можете придбати собі баагто із тих удосконалених канадських виробів та послуг, що вам потрібні для передбови вашої промисловості.

Ми далі вважаємо, що спільні підприємства і мінова торгівля — це найперспективніші засоби для розвитку наших економічних взаємин. І тому провінція Онтаріо рішучо піддержує мету цієї конференції.

В останніх роках деякі гарні успіхи oprавдали такий підхід. Наприклад, один із головних канадських фабрикантів автомобільних частин, Магна Интернешенал пристав на спільне підприємство, щоб збудувати в Україні 25-мільйон-доларовий промисловий завод, Магна буде ділитися з вами технологічним знанням та методами управління і підсилить цей вклад валютними інвестиціями.

Тут не менш важливу роль відіграє договір про мінову торгівлю, згідно з яким Магна одержить частину свого приходу із радянської фабрики у формі верстатів від фірми Стен-Канада для своїх заводів в Північній Америці.

Мені приемно повідомити вас, що Онтаріо Интернешенал Корпорейшен, агенція моого міністерства, допомогла заключити цей договір. Онтаріо Интернешенал допомагає й іншим онтарійським фірмам у підготовці капітальних проектів та подібних спільних підприємств в Радянському Союзі.

Наприклад, Онтаріо Интернешенал тепер співпрацює з Консултек Лімітед (Consultec LTD.), Онтарійською Інженерно-Консультаційною Фірмою, над пропозиціями, щоб допомогти в будуванні або зmodернізуванні кількох цементних заводів тут на Україні.

Великомасштабні проекти цього характеру вимагають примінення західної технології та методів управління в конюнктурі радянської економічної системи і доводять до певних цікавих проблем, однаке, я певний, що ми впораємося з цими питаннями коли приймемо спільно працювати і торгувати.

Тим часом ми могли б в багатьох ділянках дуже швидко поступати з передачею вам технології та технічного знання.

Наприклад, друга онтарійська фірма, Faro Менеджмент енд Консалтінг, заснувала вже два спільні підприємства в Радянському Союзі.

Співпрацюючи з московським видавництвом, ця фірма заложила першу і наймодернішу друкарню швидкого друку в ССР. Faro заклада також перші в Радянському Союзі постачальні та обслугові крамниці західного комп'ютерського гардвер і софтвер.

Всі ці приклади доказують, що радянський уряд намагається поправити економіку при допомозі західного технічного знання, яке він може набути через

Дост. Монті Квінтер — міністер індустрії, торгівлі і технології в Онтарійському уряді — очолював 67-членну делегацію підприємців і високих працівників уряду провінції Онтаріо на першу цього року конференцію, що відбулась у Києві 3-5-го жовтня 1989 р. Конференцію зorganізував відомий канадський економіст д-р Богдан Гаврилишин.

спільні підприємства. І багато канадських фірм, що беруть участь у цій конференції, мають охоту використати нові комерційні можливості в Радянському Союзі.

Недавні заходи Радянського Союзу пожвавили торговельні та інвестиційні відносини з Канадою піднесли в них зацікавлення цим питанням.

Рік тому назад, радянський уряд взяв участь в серії семінарів в Монреалі, Торонті, та Келгері на тему торгівлі. На цих нарадах були представлені перспективи взаємної торгівлі між нашими двома країнами.

Відтоді провінція Онтаріо вклала велике зусилля, щоби допомогти Радянському Союзові розвинути нові торговельні зв'язки в нашій провінції та розшукати ті онтарійські фірми, які зацікавлені торгівлею з Радянським Союзом.

Наприклад, мое міністерство приняло делегацію з України, яка минулого жовтня відвідала Онтаріо і оглянула багато з наших промислових підприємств. І ми з приемністю завважили, що представники України тиждень тому брали участь в засіданнях Радянсько-Канадської мішаної економічної комісії в Оттаві...

Шановні слухачі, я глибоко переконаний, що ця перша канадсько-українська конференція на тему спільних підприємств започатковує цікаву нову добу наших економічних стосунків.

Багато із запотребувань української промисловості відносно нової технології та технічних знань зовсім співімрні силам провінції Онтаріо в таких ділянках, як сільське господарство і споріднені промисловості, охорона здоров'я, туризм і розбудова курортів, охорона природи і технологічна передача.

Тому мені приемно оголосити, що вчора провінція Онтаріо і Українська Радянська Соціалістична Республіка підписали меморандум порозуміння, щоб сприяти підвищенню торговельної співпраці.

В дусі цього домовлення продовжуймо наші наради в слідуючих трьох днях в атмосфері співдії та доброї волі, щоби скріпити економічні та культурні зв'язки між нашими двома країнами.

Дякую.

ОСЕРЕДОК ДОСЛІДЖЕНЬ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ІМ. ПЕТРА ЯЦІКА

Минулого року «Нові Дні» перші повідомили про те, що відомий наш підприємець і меценат української науки й культури Петро Яцик пожертвував Кан. Інститутові Укр. Студій при Альбертському університеті мільйон доларів на досліди української історії. До цієї великої суми альбертський уряд доклав ще два мільйони доларів.

На цій базі, 11-го серпня 1989 р. в Альбертському університеті засновано Осередок досліджень історії України ім. Петра Яцика. Осередок нає вивчати історію України та видавати праці на цю тему. Він знаходиться при Канадськім інституті українських студій (КІУС) в Атабаска-голі, а його першим директором є д-р Франк Сисин, який донедавна працював у Гарвардському університеті.

Відкриття Осередку відбулося в світлиці «Герітедж» в Атабаска-голі. У вступному слові д-р Богдан Кравченко, директор КІУС-у підкresлив, що допомога університету та провінції дозволили КІУС-ові розвинутися в дослідний інститут з міжнародним ім'ям. Він підкresлив, що Осередок ім. П. Яцика запевнить довічне вивчення історії України в КІУС-і на відповідному науковому рівні. Президент університету д-р Пол Давенпорт подякував присутнім П. Яцикові і його дочці Наді за довір'я до Альбертського університету і відзначив важливу роль КІУС-у в університетській спільноті.

Д-р Сисин накреслив деякі пляни нового осередку. Його першим завданням буде видати переклад англійською мовою «Історії України-Русі» Михайла Грушевського. Прешій том повинен вийти з друку 1992 р. Над цим працюватиме група спеціалістів з різних держав, у тому числі передбачається й допомога вчених, що працюють над новим виданням історії Грушевського в Україні. Осередок також видасть багатотомну історію України (від 1648 р. донині), опрацює різні монографії, даватиме дослідні дотації та відштовуватиме конференції на історичні теми.

Гал Спелісі, виконавчий директор бюро розвитку Альбертського університету, вручив П. Яцикові гравюру Атабаска-голу. У своєму слові П. Яцик підкresлив, що він приглядався до розвитку КІУС-у, спершу під директорством д-ра Манолія Лупула (1976-86), опісля д-ра Кравченка, і він переконаний, що при цій установі може добре розвиватися такий великий осередок. Він уже роками знає першого директора, д-ра Ф. Сисина. Слови П. Яцика зустрінуто овацийно.

Після церемонії заснування відбувся обід у Професорському клубі Альбертського університету.

Тринадцятого серпня 1989 р. П. Яцик взяв участь в Українському дні, що відбувся на Селі спадщини української культури, де Лідія Шулякевич подарувала П. Яцикові гравюру від Комітету українців Канади і від цілої громади подякувала йому за його княжий дар. На тому святі головним промовцем був дост. Дон Мазанковський, заступник прем'єр-міністра Канади.

У близькому майбутньому осередок розлічне дальші програми й проекти. Видаючи щорічну бібліографію сучасних творів з історії України осередок стане центром довідок і досліджень. У низці монографій

Зліва направо: Джон Гого, міністер вищої освіти Альберти, Петро Яцик, дочка Петра Яцика — Надія, д-р Паул Давенпорт, президент Альбертського університету, д-р Богдан Кравченко, директор КІУС.

фій з історії України, що появляться у видавництві КІУС-у, будуть нові книжки, а також англійські переклади й перевидання класичних творів історіографії України. Археографічний проект сприятиме архівним дослідженням і видаватиме джерела. Осередок також плянує давати дотації й стипендії на дослідження й вивчення історії України.

О. КОЛОДІЙ — БРАЗИЛІЙСЬКА ПОЕТЕСА УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

Цього року припадає 65-річчя поетичної творчості однієї з найкращих сучасних письменниць Парани Олени Колодій. З цієї нагоди було влаштовано в публічній бібліотеці міста Куритиба виставку її творів. Паранський уряд іменував цього року поетесу «найбільш експресивною».

Під час нашої розмови поетеса заявила, що хоч не володіє українською мовою, але є горда із свого українського роду.

Олена Колодій походить із української емігрантської родини. Народилася вона в колонії Крус Машало, вірші почала писати ще з дитинства. В 1928 році вірш «Сльози» з'явився в журналі «Гарото», що його видавали студенти. Згодом інші паранські журнали й часописи почали друкувати її поезії. Довгий час працювала вчителькою. В 1941 році видала першу книжку — збірку поезій, на конкурсі поезій в Бразилії вона виграла другу нагороду, серед критиків дісталася високу оцінку та здобула велику популярність серед бразилійського суспільства. Поетичні твори Олени Колодій носять різноманітні впливи, в деяких

вона підкреслює свій зв'язок з Україною. Поетка переклала багато віршів Кобзаря на португальську мову, серед них «Думи мої, думи», «Заповіт» та інші.

В 1983 році Товариство прихильників української культури видало її збірку «Вибрані поезії» українською мовою, що іх переклала наша письменниця Віра Вовк. В 1987 р. Олена Колодій дісталася від Паранського уряду титул і диплом як «почесна громадянка міста Куритиба». В Парані існує п'ять шкіл, названих іменем Олени Колодій. На закінчення нашої розмови поетеса подарувала свою найновішу книжку «Виїзд на дзеркало». Це є 17-те її видання.

К. Шмулик

Олена КОЛОДІЙ

ПОХОДЖЕННЯ

(Origem)

У пам'яті крові
Гаї беріз,
Степи розквітлого вересу,
Пісні слов'янські.
Жевріє тропік у нервах.
Палахкомить радість молодої вітчизни.
Душа вигрівається в полум'ї барв.
Сонце танцю в синкопічному ритмі.

(переклад Віри Вовк)

ЛІТОПИС ДІЙ УПА НА ПОДІЛЛІ

Влітку ц.р. вийшла друком нова книга про УПА. **Третя подільська воєнна округа** («Лисонія»), що є 12-им томом книжкової серії «Літопис УПА». В книзі зібрані матеріали й документи про дії УПА на території «Лисонії». Воєнна округа «Лисонія» охоплювала приблизно територію сучасної Тернопільської області. До неї не входили райони колишнього Крем'янецького повіту (Волинь), але належали деякі райони Кам'янець-Подільської (тепер Хмельницької) області, а за німецької окупації — також колишній Рогатинський повіт. Книгу підготовив й зредагував Євген Штендера. Вона має 352 сторінки, англомовні резюме, багато оригінальних ілюстрацій, список скорочень і вичерпний показник. Ціна тому — 15 дол.

Головним матеріалом тому є виготовлений командою Третіої ВО «Лисоні» документ під заголовком «Короткі описи боїв «Лисоні» (від 16 грудня 1943 до 2 серпня 1945)». Важливість цих описів у тому, що вони зроблені працівниками штабу воєнної округи, які розпоряджали звітами і персонально знали ці відділи УПА. Тобто, описи оперті на найбільш вірогідних джерелах. В них майже завжди названі відділи УПА, їхні командири, місця боїв, часто поданий кількісний стан відділу, його організація, озброєння тощо. Такої багатої документації не має жодна інша воєнна округа УПА. Документ цей був відкритий проф. П. Потічним у Національному Архіві США. У 1946 р. представники УПА передали цей документ до амбасади США у Варшаві, звідки він був пересланий до Вашингтону, де зберігався як «таємний» аж до декласифікації у 1982.

Історію діяльності відділів УПА «Лисоні» доповнюють й інші підпільні документи й матеріали, надруковані в цьому томі. Між ними неповна версія коротких описів боїв, списки впавших на полі слави, спомин про сотника Дмитра Карпенка («Яструба») й інші. Найцікавішим між ними є «Збірник революційних пісень», що вийшов у підпіллі в 1947 р. для відзначення 5-річчя боротьби УПА. Він містить 20 пісень з нотами, біографічно-історичні примітки й «Післяслові» про ці пісні й про п'ятирічну боротьбу УПА. Всі пісні оригінальні, досі невідомі в українській діаспорі. Найцікавіші між ними — це про полк. Дмитра Клячківського (Клима Савура), про курінного Дмитра Карпенка («Яструба»), про працівницю УЧХ Галину Гусак («Ракету»), Дмитра Мирона, «Кармелюка», про Гурбінський бій УПА з більшовиками і бій чоти УПА з полком німецької поліції в Загорівському монастирі на Волині. Виготовлені в підпіллі ноти поміщені перед кожною піснею. Всі ці підпільні матеріали, за винятком споминів про Д. Карпенка, друковані на еміграції вперше. Їх оригінали зберігаються в Архіві ЗП УГВР.

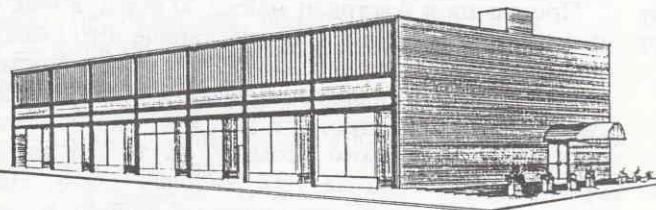
До підпільних документів належить ще «Характеристика Залозецького району», пера «Жура» з 1946 р. Автор, сам працівник районової адміністрації, дуже прозоро описав працю радянських установ району, що крім НКВД, війська й міліції начисляли понад 300 працівників. Автор показує, як цей велітенський державний апарат витискав останні соки з українського селянина й робітника.

Окремий розділ книжки становлять написані на еміграції спомини учасників боротьби УПА і збройного підпілля на території Третіої подільської ВО «Лисоні». Ст. бул. Михайло Небола («Голка») описав свої переживання в час побуту в УПА в роках 1943-1945. Він був стрільцем, курсантом підстаршинської школи, адьютантом курінного «Романа» і заступником сотенного «Чорного», а якийсь час також сотенным. Про це і про свій марш на Захід він оповідає у споминах «Лісами та ярами західного Поділля». Чот. «Чорноморець» написав спогади про одну з перших сотень УПА в Галичині «Трембіту». Вона вишколювалася й найдовше діяла в Карпатах, але більшість її вояків походили з Поділля. «Збручанський» кинув у своїх споминах жмут світла на події за фронтом напрів осіні 1944 р. Там він вступив до волинської сотні УПА під командою «Тополі». Андрій Галайбіда, кол. станичний села Сільце Божиковське Підгаєцького повіту, описав працю станиці — найнижчої клітини підпільної адміністрації — за часів німецької окупації. Петро Кузьма («Камінь») описав працю низового підпільного адміністративного апарату в Велико-Глибочицькому районі, також за німецької окупації.

Книга має ще розділ «Додаткові списки поляглих вояків». В цьому розділі поміщені зібрані на еміграції життєписи і списки поляглих в боротьбі з окупантами вояків УПА, вояків збройного підпілля, діячів ОУН і також замордованих окупантами селян і робітників. Найбільше прізвищ зібрано за селами, бо односельчани звичайно знають про своє село. Редакції вдалося зібрати понад 500 прізвищ поляглих. Це охоплює лише незначну частину сіл подільської воєнної округи УПА. Редакція закликає й надалі присилати інформації про боротьбу, які будуть надруковані чи

КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ФУНДАЦІЯ В ТОРООНТО

Тел. (416) 766-6802

Адреса: 2118-A BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONT., M6S 1M8

використані в дальших томах «Літопису УПА». Такі інформації повинні збирати також земляцькі комітети й публікувати у своїх виданнях.

Назагал цей том «Літопису УПА» дуже багатий новими різноманітними матеріалами. Він виповнює велику білу пляму в історії УПА. Том вийшов коштами нового фундатора «Літопису УПА» Степана Гаврилюка з Йонкерсу, Н.Й., що пожертвував 25,000 дол.

Є. III.

Замовлення на книжку просимо слати на адресу:

LITOPYS UPA,
P.O. Box 97, Station «C»
Toronto, Ont., M6J 3M7, Canada

ВИДАННЯ ПРО СОВЕТСЬКИЙ ЗЛОЧИН У ВІННИЦІ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Українське Історичне Товариство вже здало до друку в англійській мові джерельний збірник матеріалів про знищенння тисяч українців органами НКВД в 1937-38 роках у Вінниці. Ця праця (The Tragedy of Vinnytsia) появиться під редакцією проф. Ігоря Каменецького, Фундація Івана Багряного дала значну дотацію на видання книжки.

З уваги на важливість цього видання про совєтську політику народобивства в Україні, важливо, щоб українські установи (кредитівки, братські союзи, організації) закупили відповідну кількість книжок для розповсюдження серед західного наукового й політичного світу. УІТ мусить знати чи українські установи замовлять більшу кількість даного видання для розповсюдження. Це термінова справа, бо від цього зобов'язання залежить тираж збірника про Вінницю!

Один примірник збірника коштуватиме 15 дол. При групових замовленнях (25 або більше примірників) дается 4 дол. знижка від примірника.

Замовлення і пожертви просимо надсилати на таку адресу:

Ukrainian Historical Association
P.O. Box 312
Kent, Ohio 44240
U.S.A.

Перша і єдина в Канаді Фундація українського мистецтва, заснована в 1975 р.

- Формує образотворчу Галерею-Музей
- Влаштовує виставки і продаж мистецьких творів
- Організовує конференції, доповіді, читання на мистецькі теми
- Видає книги, альбоми
- Репродукцій, проспекти тощо.
- Ставайте членами, прихильниками і спонсорами КУМФ! Підтримуйте її для збереження і розвитку української культури!

КУМФ відкрита від понеділка до суботи (за винятком середи) від 12:00 до 18:00; у неділю від 13:00 до 17:00 год. Вступ до галерії за добровільними датками.

В КІЄВІ СТВОРЕННО МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

На початку липня ц.р. в Києві підписано договір між Міжнародним інститутом менеджменту в Женеві та Економічним інститутом Академії Наук УССР про створення незаробіткової академічної установи, яку названо Міжнародним Інститутом Менеджменту.

Завданням новоствореного інституту є забезпечити знанням менеджменту дослідами, порадами та виданнями своїх клієнтів.

Виконуючий обов'язки директора інституту в Києві проф. Олег Білорус в інтерв'ю сказав: «Керівництво індустріальної продукції перестало бути політичною проблемою та не уважається більше елементом капіталізму. Вже визнано, що закони наукового менеджменту є такими ж для будьякого суспільства в процесі розвитку». Він підкреслив й те, що «совєтські установи, які виходять на міжнародну арену без знання наукового і прикладного керівництва, можуть збанкрутити та дуже пошкодити економіці країни».

Склад наукового персоналу та інструкторів буде міжнародний, а викладовими мовами будуть українська, англійська і російська. Програма включатиме ступінь магістра комерційного адміністрування.

Головним промотором цього діла був д-р Богдан Гавришин. Д-р Б. Гавришин заохочує всіх зацікавлених в ділянках теорії менеджменту та практичного примінення, що хотіли б викладати чи бути учасниками дослідчої програми в київському інституті писати до: Dr. Bohdan Hawrylyshyn, International Management Institute, 4 chemin de Conches, 1231 Conches-Geneva, Switzerland, або висилати своє резюме «факсом» до: Dr. Bohdan Hawrylyshyn, International Management Institute, 41-22-464.439.

УКРАЇНСЬКА ДІЯСПОРА В СРСР

Мабуть, було б тяжко знайти будьяке велике місто в СРСР, в якому нині не проживали б українці. Наприклад, у столиці Російської Федерації, Москви, проживає нині біля мільйона українців, ненабагато менше їх у Ленінграді. У столиці Латвії — Ризі — проживає нині 67 тисяч українців, у сто лиці Естонії — біля 12 тисяч, в Литві проживає біля 40 тисяч українців, з них 13 тисяч у Вільнюсі. Мільйони українців живуть розкидано або компактними масивами в Казахстані, Киргизії, на Дон-

щині, Поволжі, Далекому Сході. Третину населення півострова Камчатка, що над Тихим океаном, становлять українці.

Такий наслідок планомірного й часто насильного перемішування населення в СРСР. Не треба й казати, що всі ці мільйони наших земляків «у найдемократичнішій країні світу» позбавлені можливостей вивчати рідну мову в школах і плекати свою національну культуру хоча б у її фольклорних формах.

НАРЕШТИ ПРИЗНАЧЕНО ЄПІСКОПА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ У ПОЛЬЩІ

20-го липня 1989 р. папа Іван Павло II проголосив назначення митр. прот. Івана Мартиняка (дотепер генерального вікарія) «єпіскопом-помічником польського примаса із відповідальністю за українців католиків у Польщі». Для українців католиків — це довгоочікуване призначення, хоч і прийшло воно не в такій формі як вони цього очікували.

Кардинал Мирослав Іван Любачівський заявив: «Ми вдячні Святішому Отцеві за признання важливості для наших вірних мати свого єпіскопа». Але коли взяти до уваги, що о. Мартиняк народжений в 1939 р. закінчив польську католицьку семінарію у Вроцлаві (1956-64) та польську богословську академію в Варшаві (1964-68) і був висвячений на священика польським єпіскопом, то треба ще почекати, щоб переконатись чи стане він справді «своїм єпіскопом», чи передусім єпіскопом-помічником польського примаса.

ВІДЗНАЧЕНО 25-ЛІТТЯ ПАНСІОНІВ ІМ. ІВАНА ФРАНКА

В неділю, 15-го жовтня 1989 в розкішному Пансіоні ім. Івана Франка на 3058 Вінстон Чірчіл Бльд., Міссісага, відзначено дуже вроочисто й успішно 25-літній ювілей Пансіонів. Після молебня численно зібрані гості мали нагоду оглянути культурно-мистецькі надбання Пансіонів, виключно з музеєм бл. п. Уласа Самчука. Офіційну програму святкувань відкрила екзекутивний директор Пансіонів д-р Євгенія Пастернак. Керувала програмою Т. Тонкович. Численні привіти й відзначення були короткі, неперевтомлюючі. Мистецька частина у виконанні Камерної оркестри під дир. О. Коваліва була приемна. Заключне слово мав голова Дирекції Ярослав Семотюк.

Серед представників урядів, організацій і гостей чулись розмови про потребу ще третього пансіону для старших.

ВИСТАВКА КАРТИН ГАЛИНИ КОШАРИЧ

Від 17-го листопада до 31 грудня в Українському музеї Канади, 910 Спадайна Кресцент Іст, Саскатун, відбудеться виставка олійних картин Галини Кошарич. Вона має в модерному фрагментарному стилі і її картини на українські теми характеризують як «мистецьку фантазію».

ГУМОР І САТИРА

I ТВАРИНИ ПЛАЧУТЬ В ЧУЖИНІ

Проживши в Австралії майже 40 років, я ніяк не можу окліматизуватись. Довге, гаряче літо і мокра зима, подібна до української пізньої осені, а поміж ними прблиски прекрасної весни й осені, що нагадують рідне літечко, але такі кущі, що не встигнеш вдихнути їхнього аромату, як тобі в лисину припече, або ліне на тебе холодна злива. Найгірше — літо. Вдень воно висушує людину до знемагання, а вночі жертва підпливає власним потом — не спання, а примара.

Хазяйновиті земляки наші придбали собі регулятори температури (ейркондишенери) для комфорту, а оті бідаки, що люблять тільки писати, на таку розкіш неспроможні, живуть у злиднях, бо нікому їхній крам не потрібен. Животіють собі, щоб якось настягати на видання якоєсь там книжки, а для кого? Цілком так, як у тій приказці: «Чому бідний? — Бо дурний. А чому дурний? — Бо бідний». Не годні заснути — тому й пишуть ночами, а тому, що пишуть — не мають комфорту.

Цього року літо в Перті тягнулося аж п'ять місяців, з температуророю поміж 30 і 43 С. (83—105 Ф.), а оце під кінець квітня попустило і я почав надлужувати втрачений сон. Та куди там!

Заснув я собі солодко, як лялька, і кумася наснилася, а тут тобі задеренчав телефон так, що я підхопився, як ошкварений. Дружина засовалась і щось невиразно бубніла. Поглянув я на годинник — за четверть третя. Напевно якась катастрофа десь скoilася, подумав. Мерцій ухопив слухавку і від хвилювання аж тричі гукнув: «Гало-гало-гало!»

— Я ж так і знала, що вони якогось пробуду розважає, а її кошеня всю ніч надворі плаче — людям заснути не дає, — проліщаю жіночий голос.

— Гей-гей, пані! — перебив я — Хто ви така та який дідько вас там телесує?

— Ніякий дідько мене не телесує! Я нещасна самітня жінка і мені вдень і вночі від злих сусідів спокою нема. Скажіть Марії, хай негайно забере своє кошеня в хату, бо через нього я всю ніч ні на мініутку заснути не можу. А як вона не встане, то я зараз прийду, розіб'ю вікно і кошеня вкину!

— Співчуваю вашій самітності і рад би помогти, але я одружений і моя Марія при мені, ніяких приблуд не розважає та їй кошенят, ні цуценят у нас немає. То ж переверніться на другий бік і сп...

Тут дружина вихопила в мене з рук слухавку й заверещала як несамовита:

— Шо ти за шлюха там така, що до моого чоловіка серед глухої ночі чіпляєшся? Засвербіло тобі? Не спиться? Іди під холодний душ! Якби ти за день так тяжко наробылася, як я, то тобі б спалося краще і ніякі глупості в голову б не лізли.

Не знаю, що на те відповіла непрохана співбесідниця, але здогадуюсь, що вона помилково набрала наш номер. Дружина хриснула слухавкою так, що

телефон мало на дріб'язки не розлетівся. Я посміхнувся й пішов спати. Дружина також уляглася.

Не встигли задрімати, як десь почав вити пес. Тужив він так жалібо й довго-довго, ніби віщуючи страшну небезпеку, від чого ставало якось страшно і сумно. Пройшло, може, півгодини і дружина, підхопившись, почала натягати халат.

— Куди це ти, дорогенька, так прибираєшся? — запитав я.

— Піду, скажу, щоб собаку заспокоїли.

— Облиш, Маню. Може господарів вдома немає — тому й пес вие.

— А я провірю. Як вони вдома, то я їм молитву на сон грядущий відчитаю.

Умовляти й сперечатись не було сенсу, бо як вона вже щось рішила — ніхто й ніщо її не зупинить. Підхопився і я, щоб їй компанію підтримати, а вірніше, щоб хоч трохи її укосъкати.

Вийшли ми за двері — кругом мертві тиша. Пішли в напрямку звідки чули собаче голосіння — ніде ні звуку. Прогулявшись під зоряним небом, що вже почало блідніти, вернулись до хати, умостилися, приголубились, а тут тобі собака знову затужив.

— Нехай собі вие, — пошепки сказала дружина.

— Та нехай, — погодився я.

Ф. Миколаєнко

В КОЖНІМ ЖАРТІ — ДОЛЯ ПРАВДИ...

З РАДЯНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ АНЕКДОТІВ

«Оголошено конкурс на кращий анекдот. Перша премія — двадцять п'ять років, друга — двадцять і дві треті заохочувальні — по п'ятнадцять років.»

**

Суддя виходить із залі засідань і регоче.

— В чому справа? — питає його колега.

— Анекдот чув, страшенно смішний!

— То розкажи!

— Не можу, сам за нього тільки що п'ятнадцять років дав.

**

— Хто це там у вас сидить і складає анекdoti?

— Хто складає, той і сидить.

**

У Петра Первого пропала люлька. Він кличе Долгорукого. Той відразу:

— Ясно! Сенаторів у катівню!

Через якийсь час Петро знайшов люльку в кишенні своєї камізельки. Знову кличе він Долгорукого:

— Знайшлась люлька!

— Пізно! — відповів той. — Вже всі зізналися!

**

— Який найвищий будинок в Ленінграді?

— Будинок КГБ на Літейному: з нього Соловки видно.

**
В концтаборі конвоїр питає в'язня:

— За що сидиш?

Той відповідає:

— Ні за що.

— Брешеш, гад! Ні за що десять років дають, а в тебе п'ятнадцять.

**

Розмова в тюрмі:

— Ти за що сидиш?

— Лайнув Сталіна. А ти за що?

— За лінощи. Васька розповів анекдот. Я полінувався донести, а Петька збігав...

**

Розмова в тюрмі:

— Ти за що сидиш?

— За те, що лаяв Іванова. А ти за що?

— За те, що хвалив Іванова.

— А ти за що?

— А я сам Іванов.

**

В тюрмі:

— За що сидиш?

— За крадіжку автомобіля. А ти?

— А до мене прийшли і сказали: «Знімі портрет цього негідника». Я запитав: котрого?

**

Сталін і Трумен сперечаються, де більше свободи — в СССР чи в США. Трумен каже:

— Ось у нас будь-хто може стати перед Білим дном і кричати: «Геть Трумена!» — і йому за це нічого не буде.

— Подумаєш! — сказав Сталін. — У нас також кожен може вийти на Червону площа і кричати, скільки йому заманеться: «Геть Трумена!» — і йому також нічого не буде.

ЯКЦО МАСТЕ ФІНАНСОВІ КЛОПОТИ

- при купівлі або naprawі авта,
- при купівлі нового урядження хати,
- при консолідації всіх боргів,
- при купівлі або перебудові дому, —

РАДИМО ВІДВІДАТИ КРЕДИТОВУ КООПЕРАТИВУ ПІВНІЧНОГО ВІННІПЕГУ

Вона радо допоможе Вам усі ці
клопоти усунути!

NORTH WINNIPEG CREDIT UNION LTD.

544 Selkirk Avenue

Winnipeg, Manitoba R2W 2M9

Telephone: 586-8460 i 584-8469

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ПОМЕРЛА ЄВГЕНІЯ МЕНДЕЛЮК

Ще 9-го серпня 1989 р. померла в Торонті на 67-му році життя громадська діячка Євгенія Менделюк, відома зокрема як довголітня редакторка і дикторка української радіопрограми «Прометей».

Бл. п. Євгенія Менделюк була гарячою українською патріоткою й глибоко релігійною людиною. Панаходу за спокій її душі відправив Владика Ізидор у сослуженні кількох священиків. Тіліні останки перевезено до Каліфорнії, де живе її син кінематограф Юрій.

Бл. п. ОЛЕКСАНДЕР ХОМ'ЯК

12-го вересня 1989 р. помер у наслідок хвороби рака, у Гамільтоні, Канада, ще один наш довголітній читач і співробітник бл. п. Олександер Хом'як. Покійний народився в 1906 році у Львові. Працював переважно економістом у різних кооперативах, громадських і приватних установах і завжди активно цікавився українськими громадськими справами.

Синові бл. п. Олександра Хом'яка, Ростиславові, синовій Маргі Богачевській-Хом'як, їхнім дітям і всім приятелям Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

ПАМ'ЯТИ ПРОФ. ЄВГЕНА КИРИЛЮКА

Ще 24 червня ц.р. на 88-му році життя помер видатний український шевченкознавець, член Академії Наук України проф. Євген Кирилюк. Народився він 18 березня 1902 р. у Варшаві, здобув вищу освіту і працював у Києві, внес знаний вклад у розвиток українського літературознавства, зокрема у галузі історії української джовтневої літератури.

Серед його праць треба згадати бодай такі: «Тарас Григорович Шевченко», «Шевченко і Чернишевський», «Гоголь і Шевченко», «Реалізм Панаса Мирного». Був він і співавтором «Нарису історії української літератури», гостро розкритикованого компартією і вилученого за «націоналізм».

В шосту річницю відходу в Вічність моєї незабутньої Дружини Марійки, що сталося 25.11.1983 р., як нев'януний вінок на її могилу пересилаю на журнал \$25.00.

Вічна їй пам'ять!

Іван Передерій —
чоловік.

**

Спіши на хороші діла, погані самі тебе знайдуть.

Для всіх українців і їхніх родин
у скорботний час місце Вічного покою.

ST. VOLODYMYR
UKRAINIAN CEMETERY

УКРАЇНСЬКИЙ ЦВИНТАР
СВ. ВОЛОДИМИРА

в Оквилл, Онт.

- Щороку спільні молитви й окремі поминки за душі тут спочилих.
- Дбайливий догляд Адміністрації та запевнена майбутність відносним міністерством Провінції Онтаріо через т. зв. „Вічний Фонд Укр. Цвінтаря Св. Володимира“!
- Дві окремі Секції: УПА і Братства Дивізійників, прикрашені чудовими пам'ятниками.
- Порада і поміч в перенесеннях останків (праху) з інших цвінтарів-поховань!
- Ціни за місця-ділянки найнижчі в околиці! Добрий доїзд! Близький Дім Культури!
- За додатковими інформаціями просимо звертатися на число телефонів:

Години — 9:30 до 4:30 БЮРО — 827-1647

В наглій потребі до хати: 620-4953

ЛАТИШКО АНДРІЙ — адміністратор

d'Chameleon

Ladies Fashions & Accessories

жіночий одяг — штучна біжутерія — прикраси

2902 Dundas St. W. (west of Keele)

Toronto, Ont. M6P 1Z1

для читачів даемо знижку

Власник: Степан Кузик

Tel: 763-6674

GEO. H. CREBER (від 1897 року)

208 Kingston Rd. at Woodbine

**УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ
У ТОРОНТО**

- першорядні майстри, скульптори і кресляри;
- імпортовані і місцевий граніт, бронза;
- фотографії на порцеляні, нагробні написи;
- хоч замовлення виконують висококваліфіковані майстри — наші ціни найноміркованіші!

Тел.. будень — 691-5712 і увечорі — 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

УКРАЇНА — «ПЕРША ВІЗАНТІЯ»

Читаючи статті Ю. Мовчана, нібіто відбуваєш лекції. В його статтях відчувається глибоке знання заторкнutoї ним теми...

Прочитавши його статтю в. ж. «НД» — «Переоцінка чи недооцінка духовної вартості?» довідуємось про цікаві твердження наших духовників як вони оцінюють національну вартість української людини по їхньому відношенню до релігії. Наприклад вислів: «...що в ім'я Христа українці можуть відректися навіть самі України», або: «Діти, викиньте своє українське серце. Тут воно вам не потрібне», або: «...Українці повинні бути християнами, а не синьожовтими баранами».

Ми знаємо, що порожнечі в світі не існує, якщо українці викинути українське серце, то яке ці духовники рекомендують на його місце — інше? Чому не доказують своїх висловів?..

Не ліпше є й у другій вітці українського християнства, де деяке духовенство вивялає свій космополітізм супроти мучениці, рідної УАПЦ... Ім'я матірної УАП-Церкви натягають на себе, а МАТИР зневажають — викresлюють з історії буття...

В цій же статті Ю. Мовчана я знайшов, на мою думку, й недоаргументовані його вислови, тому хочу про них згадати. Що язична віра: «...наших предків була досить слабенькою і тому їх легко можна було переманити на більш «культурну» та «цивілізовану» віру. Або наші предки часів Київської Русі перебували ще на такому культурному поземі, що для них було байдужим, до якого БОГА вони мають молитися». Тут все під сумнівом.

Коли кн. Володимир дав волю грекам, вони в Україні нищили всі культурно-національні надбання ВЩЕНТ, щоб і сліду не лишилось. Нищення святынь язичних відбувалось так само, як і нищення християнських храмів під більшовиками: одні радили інші плакали. І сила і більшість була там де був меч влади...

В народі існували вислови: «нехай би тебе грець (грек) взяв», це за часів християнства. Гіршого вислову не було.

В оборону нашої національної сторони я подам деякі твердження:

Що перша цивілізація в Європі пішла з наших теренів підтверджує ж. «НАУКА» (США), де автор статті Річард Г. Клейн описує добу 75.000-10.000 років тому, і доказує, що наші предки були не відсталими, а якраз тими, які вели першенство в цивілізації Європи..., що ми є винахідники великого технічного прогресу — ВИНАХІДНИКИ КОЛЕСА...

Так само є незаперечним, що наші праਪрадівські обряди і традиції, і релігійні звичаї прикрасили нашу нову ХРИСТИЯНСЬКУ ВІРУ і що вони поширювались на інші народності.

Теперішні розкопки також стверджують про високу культуру наших предків.

Можна висловитись, що наша праਪадівська Україна була ПЕРШОЮ ВІЗАНТІЄЮ. Але, що стало перешкодою розвитку нашої культури пізніше є великою загадкою... Можливо якась пошестъ, якісь природні катастрофи — щось сталося! І от нашим науковцям і інтелектуалам таким, як д-р Ю. Мовчан треба б пошукати на це відповіді.

Г.Ф. Павлович, Австралія

РЕПЛІКА НА РЕПЛІКУ

...Я хочу додати ще одного комплімента до тих, що Ви їх завжди одержуєте: за те, що Ви поміщаєте листи до редакції. Це робить нормально неукраїнська преса. В українській — це рідкість.

А відносно Вашої репліки на мій коментар про статтю Андрія Качора п. з. «Думайте, читайте» то я скажу таке: Ваше запевнення що «Кобзаря» немає в більшості українських домів, так само як Качорове, — «не має ніг». Те, що Ви вважаєте незаперечним фактам є думка одної людини — Ваша. Через це вона рисковна. Інша річ правдоподібність, тут можна відатися до таких термінів як калькуляція чи гіпотеза. А тоді треба поступати так: оформлюю гіпотезу, далі збираю літературу і статистичні матеріали, підготовлюю таблиці і на їх базі роблю висновки. Далі, на базі висновків, розробляю тему по заплянованій лінії.

П. Качор зробив це по-аматорськи, він зачав і скінчив на голому припущення. Та й він це робить не перший раз. Тому я написав, що волю читати його речі на кооператинні теми. На маргінесі скажу, що я є добре знайомий з п. Качором і в нас є добре відносини.

На все добре!
Остап Журавський, Вінніпег

Вельмишановний Пане Журавський!

Цілком згоден з накресленою Вами методикою писання наукового трактату. Але, ж не всі популярні статті і твердження потребують аж такої праці, щоб «мати ноги» і не викликати сумнівів у більшості читачів. — Ред.

ЩЕ ПРО «ЗАБУТЕ 150-ЛІТТЯ»

В журналі «Нові Дні» за червень 1989 р. була поміщена стаття пана Ф. Габелка з Мельбурну про місцеве відзначення 150-их роковин смерті Івана Котляревського, в якій автор зазначив, що це була, мабуть, єдина імпреза того роду на всю Австралію. Воно не так, бо цю річницю відзначили учні українських шкіл в Лідкомбі під керівництвом своїх учителів, а також Гурток Книголюбів, що діє при управі Союзу Українок Австралії.

Щоб гідно відзначити цю річницю, управа Гуртка запросила письменника Василя Сокола та поета-журналіста Василя Онуфрієнка. Імпреза відбулася 12.12.88 р.

Василь Онуфрієнко в своїй доповіді «Доба Котляревського» дав широку картину соціальних і культурних відносин на Україні; цілковите підпорядкування України Російській імперії, винищенння решток козацьких вольностей, закріпачення народу та нищення української мови. Лише по закутках України деякі представники вищих верств вживали українську мову та кохалися в рідній літературі. Для них то Котляревський і написав свою «Енеїду».

Василь Сокіл у своїй доповіді «Вплив Котляревського на його послідовників» схарактеризував твори тих поетів, які намагалися наслідувати «Енеїду» й цитував уривки з їх творів.

Членки гуртка (Клава Фольц, Галина Свідерська, Валентина Кравченко) доповнювали програму декламаці-

ями. Співачка Валентина Юрчук заспівала дві арії з оперети «Наталка Полтавка».

Дружньою розмовою за чашкою чаю закінчили це гарно організоване свято. У часописі «Вільна Думка» була надрукована довга й цікава стаття В. Онуфрієнка про творчість Івана Котляревського та добу, в якій він творив.

Щира й глибока Вам усім подяка за вашу віддану, повну посвяти працю для наших «Нових Днів». З великою цікавістю і насолодою читаю їх і довідуюсь багато нового. Хай дасть Вам Господь сил і здоров'я на довгі роки...

Шлю Вам \$50.00 на розбудову журналу.

Валентина Кравченко, Лідкомб

ЦИТАТИ НЕ ВИПРАВДАЮТЬ СМЕРТИ НЕВИННИХ ЖЕРТВ

У журналі «Нові Дні» за липень-серпень 1989 року, була надрукована стаття п. С. Новицького під заголовком: «ЦЕ НЕПОВАЖНА КНИЖКА». Стаття відноситься до книжки Гр. Стецюка «НЕПОСТАВЛЕНІЙ ПАМ'ЯТНИК», (Див. «Нові Дні» ч. 468 — Ред.)

Мене дуже дивує, що п. С. Новицький, як мешканець Волині і учасник партизанських дій, шукає у книжці Гр. Стецюка неправдивих і неповажних цитат, щоб ними виправдати правдиві злочини.

Хіба ж то є завданням Інституту Дослідів Волині — видавця Стецюкової книжки — давати оцінку усьому тому, що робилось на Волині? Завданням Інституту якраз є досліджувати, збирати й видавати все те, що діялось на Волині, щоб майбутні, об'єктивні дослідники-історики мали з чого зробити належний осуд і написати історію. Ставити питання, хто має рацію — ІДВолині чи Прovid ОУН — зовсім неповажно й недоречно.

Не провід ОУН, а д-р Євген Мацяк виключив Гр. Стецюка із членства в ОУН, і не тому, що написане у спогадах є неправдою, а тільки тому, щоб та неймовірно-страшна правда не побачила світу і не була друкована.

Пан Новицький напевно добре пам'ятає, що з Володимира, українська поліція пішла у ліс у місяці квітні (1943), уже по смерті Тарасевича, а не за його життя. Григорій Стецюк написав про те, що робилось на його очах, у чому він брав участь на Володимирщині, а те, чи Ворон пішов у запілля, хоч говорили, що забитий і чи Легенда загинув 1942 року чи у 1943 році то це не поверне до життя ні Тарасевича, ні інших п'ять членів (Куницького, Ріпаловського, Вороневича, Штокалка і Квасницького) Повітової Екзекутиви ОУН на Володимирщині. Де місця їх вічного спочинку?

Що ж до творення спільно повстанських відділів і співпраці між ними, п. С. Новицький дав цікаве ствердження. Наче все справді спільно творилося, а потім об'єдналися і разом воювали — це було б ідеально! Однак п. С. Новицький добре знає, що Прovid ОУН співпрацював з от. Бульбою Боровцем на базі УНР, а бандерівці співпрацювали тільки з бандерівцями на базі 30-го червня 1941 року.

Я була не лише очевидцем подій, які перекочувалися через прекрасну мою Волинь, я була їх учасницею і, як учасниця, хочу сказати, як відбулося «об'єднання» Володимирського повстанського загону, командиром якого був Арієць Білій. Загін, містився у волинських селах, які потопали в овочевих садках, а поля із збіжжям жита та пшениці, наче були їх короною. Недалеко нашого загону, містився загін бандерівський, командиром якого

був Ворон (колега п. С. Новицького). Команди цих двох загонів, встановили спільну кличуку, якою користались на випадок потреби спільної акції, проти нападу німців з поляками на села. 30-го липня 1943 року як командира Білого не було у загоні, комн. Ворон. користуючись спільною кличукою, прийшав до загону із своїм почотом і сказав: «Здавайтесь, ви є окруженні, ваша вишкільна сотня уже роззброєна». Вишкільна сотня була на вправах у недалекому гайку. Слова Ворона були громом з ясного неба. По короткій метушні з великим обуренням в душі, але щоб не проливати братньої крові, без одного вистрілу віддали всю зброю, яку Гр. Стецюк передав був до загону і всю господарку, а самі стали полоненими у «свого брата». Декого було відразу заарештовано й відокремлено, а решту вели під крісами, (які забрали у нас) на бандерівську Січ до Свинарова. Правда, я мала «прихід» і не йшла пішки, а іхала на возі під наглядом почту. Отак відбулося «об'єднання», а те, що сталося на Січі, читач знайде у книжці Гр. Стецюка «НП». Хіба ж не так п. Новицький було? То як можна називати книжку Стецюка неповажною та неправдивою? Те, що бандерівці на Волині робили — неймовірне, але правдиве.

Шкода, що п. С. Новицький не ствердив, скільки мельниківців, бульбівців штундів, східняків і звичайніх селян, таких як з Вуйкович 16-ть родин, однієї ночі СБ і ВПЖ «об'єднало на земельному відділі» на Січі? Всі вони перед Лицем Всешишнього є об'єднані, але стануть перед Всешишнім і ті, які їх туди поклали.

Я схиляю голову перед відчайдушними молодими юнаками, які були готові віддати своє життя у боротьбі за долю свого народу, але не мали тієї нагоди, бо їм братня рука його забрала, про що й пише Гр. Стецюк у книжці «НП». Також схиляю голову перед упавшими повстанцями, яких було спровоковано масово йти у ліс, без найменшого військового вишколу, без боєвих припасів і без медичної опіки. Вони опинились у безвихідному положенні, голодні по снігу бігали від села до села, від криївки до криївки, щоб зберегти своє життя. Спротив противорога був необхідний, але війна за владу була самовинищеннем у користь ворога.

На оскарження Гр. Стецюком за забрання золотих церковних речей, п. Новицький відповідає питанням: «чи це неймовірне й поважне, що ВПЖ і СБ пограбували золоті церковні речі з православних церков на Володимирщині?» Хоч неймовірне, але, на жаль поважне і правдиве.

Так, як не можна нікому передати «земельного відділу» на Січі, так не можна заперечити правди про ті жертви, яким Гр. Стецюк своєю книжкою поставив пам'ятник.

Д-р Надія Мисечко Каркоць, Ст. Пол.

КОРОТКО ПРО «НОВІ ДНІ»

Висилаю передплату на «Нові Дні» на 1989-1990 р. Журнал дуже цікавий і його читають наші гості з України, яким подобається зміст «Нових Днів». Але бояться, щоб їм його не виписувати туди на їхню адресу. Кажуть: «Слава Богові, що ми могли приїхати сюди та почитали й цього тим часом хватить».

Бажаю Вам здоров'я та добрих успіхів...

(підпис редакції відомий)

До речі, подібних листів отримуємо тепер багато і від гостей з України, і від господарів. Журнал посилаємо в Україну на приватні адреси тільки на виразне бажання самих адресатів. — Ред.

НОВІ НАДІСЛАНІ КНИЖКИ

Дмитро Антонович. „Українська культура“; з передмовою К. Костєва. Мюнхен, Український Технічно-Господарський Інститут, 1988. 517 стор. Ціна 30.00 ам. дол. Це люксусово виданий курс лекцій УГА-УТГІ за редакцією і переважним авторством видатного українського вченого проф. Дмитра Антоновича. Книжку замовляти посилаючи чека на таку адресу: Ukrainisches Technisch-Wirtschaftliches Institut 8 München 80—Pienzenauer str. 15 West Germany.

о. Іван Гриньох. „Введення до творів Кард. Йосифа, Верховного Архиєпископа“. Мюнхен, „Сучасність“, 1988. 204 стор. Ціна 10 ам. дол.

Зиновій Книш. „Відьмолови“; (Слово в обороні проти жидівської напасти на українців і народи Східної Європи.) Торонто, Видавництво „Новий Шлях“, 1989. 180 стор. Книжка коштує, включно з коштами пересилки, в Канаді 15 кан. дол., в США 15 ам. дол. (вищі кошти пересилки). В інших країнах рівновартість в ам. дол. Чеки або поштові пересилки на адресу:

Ukrainian Information Service
P.O. Box 281-Stn. M.
Toronto, Ont., M6S 4T3
Canada

Атена Пашко. „На перехрестях“; (поезії), том перший. Мистецьке оформлення Опанаса Заливахи. Технічна редакція Юрія Маївського. Безкислотний папір. Ілюстр., портр. Видавництво „Сучасність“, 1989. 168 стор. Ціна 15 ам. дол. Замовляти у книгарнях або в Вид-ві „Сучасність“.

Степан Сапеляк. „З гіркотою в камені“; поезії. Обкл. Григорія Гірчака. Ілюстр. Валерія Бондаря. Мистецьке оформлення Ігоря Бондаря. Безкислотний папір. Видавництво „Сучасність“, 1989. 158 стор. Ціна 10 ам. дол. Книжку можна набути в книгарнях або у Видавництві „Сучасність“ і його представництвах.

Роман Колісник. „Остатній постріл; доля одного во-яка“. Обкл. Ореста Слупчинського. Редакція мови — Дмитро Чуб. Торонто, Об'єднання Укр. Письменників „Слово“, 1989. 255 стор. Ціна 15.00 дол. Книжку можна набути в книгарнях або в автора.

Bohdan Boychuk. "Memories of Love"; the Selected Poems of Bohdan Boychuk. Edited by Mark Rudman and translated by David Ignatow and Mark Rudman. Riverdale-on-Hudson, The Sheep Meadow Press, 1989. 101 p. Price \$10.00.

Teofil I. Kis. Nationhood and International Status of the Ukrainian SSR/Ukrainic. Ottawa, University of Ottawa Press, 1989. Price \$14.95.

Українська Гельсінська Спілка. „УВ-Експрес, номер 8; десять днів, що сколихнули Львів“. Нью-Йорк, ЗП УСГ, 1989. 76 стор. Ціна 3.00 ам. дол. Також громадсько та літературно-мистецький журнал „Кафе-дра“, номер 2. Ціна 10.00 ам. дол. Оплату пересилати на адресу:

External Representation of the Ukrainian Helsinki Union
P.O. Box 770, Cooper Station
New York, NY 10003

Павло Глушаниця. „Третя Світова війна Павла Глу-шаниці; мистецьке оформлення і паралельний переклад англійською мовою — Віра Мороз. Торонто. Анабазис, 1986. 177 стор. порт. Ціна не зазначена. Замовляти в ав-тора.

Платне оголошення

„Мага Віра“ — перша українська книга, в якій описи подій в історії України-Русі, від Олега Віщого починаючи і 1775 роком кінчаючи, подані в хронологічній послідовності (рік за роком, дати: місяць, день):

1. Духовне, культурне, соціальне і воєнне життя України-Русі. Подана діяльність всіх українських князів, гетьманів, полководців. Монументальна етнографія України-Русі.

2. Твердження істориків, археологів, лінгвістів Евразії, що на території України постала і 8, 7 тисяч літ тому оформилася первомова, самобутня культура і цивілізація індо-европейських народів. І їхнє поширення в Південній Азії і Західній Європі. Скорочено подані порівняльні українсько-сумерійський, українсько-санскритський словники.

3. Подана також наукова етимологія (походження і значення) назв рік України, значення імен богів і царів Скітії, Гіттії, Сумерії, імен богів Руси-України на основі санскриту.

Мізинсько-трипільська культура. Віра, обряди і спосіб життя трипільців. Віднайдена мова трипільців, скітів: подані їхні словники. Твердження „Мага Віри“ обґрутовані численними джерельними матеріалами, які в книзі подані з науковою детальністю.

1427 сторінок. Тверда оправа. Покажчик: імена, назви, події, поняття (іх є біля 1,000).

Автор 14 років збирал джерельні матеріали для написання книги. Бував в Індії (Панджабе-Чандігар, Бенарес; Нью-Делі, Бомбей, Мадрас), в Іраку (Сумерія, Вавилон), Ірані (справа скітів), Криті, Англії та інших країнах Евразії.

Біля 20 літ працюючи над книгою, користувався університетськими бібліотеками (Канада, Європа, США).

Автор (Лев Силенко), доктор гоноріс кауза, був нагороджений 1-ою нагородою на конкурсі укр. письменників Канади і США, журнал Київ, 56 р., Філіадельфія. Його діяльність була відзначена Департаментом Санскриту (Делі університет, Індія), часописами „Тайм оф Індія“, „Трибун“, „Нью-Йорк Геральд Трибун“, журналами і книгами.

Разом з „Мага Вірою“, кожний отримує англомовний довідник про прайсторичну Україну і перший в історії лінгвістики „Порівняльний санскритсько-англійсько-український словник“. У справі отримання „Мага Віри“, писати на адресу:

Oriana
P.O. Box 147
Spring Glen, N.Y. 12483 U.S.A

0000055
EXPIRES: 89 12

5 D 29
00

Mrs. E Litwinow
48 Yorkview Dr
Etobicoke
ON M8Z 2E9

xx35 (□)

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
If not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 400, STA „D“
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „НОВИХ ДНІВ“

КАНАДА:

Іващенко Іван Гельф
Інститут Дослідів Волині, Вінніпег
Передерій Іван, Корнвал
Валер Микола, Ст. Кетеринс
Бойко Федір, Пентіктон
Смирнів Микола, Гамільтон
Тищенко М., Лондон, Онт.
Манастирський Іван, Торонто
Олексюк Іван, Торонто

\$200.00
25.00
25.00
25.00
20.00
15.00
10.00
5.00
5.00

С.Ш.А.:

Халява Іван, Леонард
Андре Віктор, Бетел Парк
Д-р Возняк В., Норт Ріджвіл
Лубська Ольга, Глестонбури
Кайко Марія, Дедгам
Домченко Марія, Чікаго

\$77.00
27.00
23.00
10.00
7.00
2.00

ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ:

Кузьмич Г., Гомбуш, Австралія
Бевц О., Кв'ю, Австралія

\$28.00
\$10.00

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Горгота Ада, Торонто
Стецюк З., Австралія
Валер М., Ст. Кетеринс

3
1
1

Щиро дякуємо всім згаданим читачам за допомогу. Тільки завдяки пожертвам на пресовий фонд і приєднанням новим передплатникам наше видавництво спромагається балансувати збільшенні видатки й продовжувати випуск «Нових Днів».

Редакція і Адміністрація.

НЕ ЗАБУДЬТЕ

ВІДНОВИТИ

ПЕРЕДПЛАТУ

СВОЄЧАСНО!

УКРАЇНУ ПРИЙНЯТО ДО МІЖНАРОДНОГО ПЕН-КЛЮБУ

В кінці вересня ц.р. відбувся в Торонті її Монреалі 54-ий Світовий конгрес міжнародного клубу письменників ПЕН, який прийняв у свої члени Український відділ ПЕН. Справу прийняття Українського відділу реферував на з'їзді відомий наш поет Микола Вінграновський від імені ще двадцятьох видатних українських письменників і поетів, членів Спілки Письменників України. Серед них згадаємо бодай відоміших на еміграції, таких як Олесь Гончар, Євген Гупало, Іван Дзюба, Іван Драч, Павло Загребельний, Роман Іваничук, Павло Мовчан, Юрій Мушкетик, Борис Олійник, Валерій Шевчук, Ліна Костенко, Юрій Щербак і Володимир Яворівський.

Це ще один значний крок у виході України з ізоляції на міжнародну арену.

ГЕНЕРАЛЬНЕ КОНСУЛЬСТВО ФРН ВІДКРИТО У КІЄВІ

У Києві з першого серпня починає офіційно функціонувати генеральне консульство Федеративної Республіки Німеччини.

Генеральним консулом ФРН у Києві призначено Геннекке Графа фон Бассевітца. Народився він у Ростоку в 1935 році. Вивчав юридичні науки в університетах ряду німецьких міст. Займався журналістською діяльністю, а з 1963 р. перейшов на дипломатичну службу. У 1976-79 рр. працював у посольстві ФРН в США. Останні роки був керівником інформаційного центру ФРН у Нью Йорку.

— Досі підтриманням контактів займались посольства у столицях наших країн і генеральні консульства в Ленінграді і Гамбургу, — сказав Геннекке Граф фон Бассевітц. — Беручи до уваги обсяг і інтенсивність відносин тепер, здавалось природним створити нові адреси (в Києві і Мюнхені) для підтримання багаторічних контактів між Федеративною Республікою Німеччини і Радянським Союзом, сприяти розвитку економічного співробітництва, зміцненню дружніх зв'язків.

Генеральному консульству у Києві надано на умовах довготривалої оренди земельну ділянку в районі вулиці Тургенівської, де силами західнонімецьких фірм буде збудовано комплекс постійних службових та житлових будинків.